הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשנה שנסתיימה

ביום 31.12.07

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

תוכן העניינים

תאור תמציתי של קרנות הפנסיה ושל החברה המנהלת	3-12
תאור הסביבה העסקית	12-17
מצב כספי קרנות פנסיה	18-23
פירוט ההתפתחויות הכלכליות במשק במהלך התקופה	24-33
גילוי לבקרות ונוהלים	34

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

1. <u>תאור תמציתי של קרנות הפנסיה של החברה המנהלת</u>

א. <u>כללי</u>

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ (להלן: "הפניקס ניהול" או החברה) נמצאת בבעלות מלאה של הפניקס חברה לביטוח בע"מ, בחודש פברואר 2004 שינתה החברה את שמה מ"עמית רווחית חברה לניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ" לשמה הנוכחי.

החברה הוקמה כמתחייב מהחלטת הממשלה מיום 29.3.1995 ובהתאם להנחיות להקמת קרנות פנסיה לעמיתים חדשים, כפי שהועברו לקרנות ע"י האוצר - אגף שוק ההון ביטוח וחסכון. התאגדה ונרשמה על פי פקודת החברות ומנהלת קרן פנסיה מקיפה לעמיתים חדשים, וקרן פנסיית יסוד (לזקנה בלבד) - כללית חדשה.

בנוסף, החברה מנהלת קופה תאגידית בהתאם להסכם ניהול עם "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - עמית). עמית מפעילה קרן פנסיה יסוד וקופה לתגמולים ופיצויים.

החברה מנהלת את קרנות הפנסיה וקופת הגמל תמורת דמי ניהול.

ב. <u>קרנות פנסיה</u>

החברה משמשת כחברה מנהלת לשתי קרנות פנסיה:

1. **הפניקס פנסיה מקיפה שהינה קרן פנסיה לעמיתים חדשים** (להלן "הקרן") - במהלך שנת 2006 שונה שם הקרן ל"הפניקס פנסיה מקיפה" קרן חדשה מקיפה כהגדרתה בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד 1964 – (להלן: "תקנות מס הכנסה"), שקיבלה אישור מנציב מס הכנסה על פי תקנות מס הכנסה. החברה פועלת לפי תקנות מס הכנסה ותקנון הקרן, ופעילותה נתונה לפיקוח של המפקח על קופות הגמל ביטוח וחסכון, במשרד האוצר (להלן: "הממונה על שוק ההון באוצר"). החברה הקימה את הקרן ומשמשת כחברה המנהלת שלה. העמיתים בקרן הפנסיה מבוטחים בביטוח פנסיוני מקיף הכולל ביטוח לפנסיית זקנה, נכות ושארים. התוכנית בנויה תוך איזון אקטוארי מלא ומקנה זכויות פנסיה שונות למבוטחים בהתאם לשנת הלידה, גיל, מין ופרמטרים נוספים, בצד מנגנוני איזון אקטואריים. ניתן לבטח בקרן פנסיה מקיפה שכר שאינו עולה על פעמיים השכר הממוצע במשק.

   עד ליום 31.12.03 פעלה קרן הפנסיה המקיפה כקרן מסוג זכויות, קרי, זכויותיו של העמית הוגדרו מראש, בכפוף למנגנוני תיקון למקרה של היווצרות גירעונות אקטואריים.

   הוראות ניהול קרנות פנסיה (חוזרים 9/04, 10/04 ו- 3-2005 (להלן: ה"חוזרים") שפורסמו באפריל 2004 ובינואר 2005) קבעו כללים חדשים לניהול קרנות הפנסיה החדשות, והעיקרי שבהם הוא הפיכת הקרנות החדשות לקרנות תשואה.

   הקרן פועלת החל מ - 1.1.04 כקרן תשואה מאוזנת כמתחייב מהוראות שפירסם הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון, באוצר. קרן הפנסיה תיקנה והתאימה את תקנונה להוראות הממונה וקיבלה אישורו לשינויים. קרן הפנסיה מפעילה אחד עשר מסלולי ביטוח. המבוטח מחליט ובוחר את מסלול הביטוח המתאים לו. קרן הפנסיה מעניקה כיסוי ביטוחי לנכות ושאירים ופנסיית זקנה בהתאם למסלול הביטוח שבחר המבוטח, גילו מינו ותאריך הלידה.

2. **הפניקס פנסיה כללית** (להלן: קרן כללית) - במהלך שנת 2006 שונה שם הקרן ל"הפניקס פנסיה כללית" ואושרו שינויים בתקנון כמתחייב בהוראות שפרסם איש שוק ההון והביטוח. הקרן הכללית הנה תוכנית פנסיית יסוד כללית המעניקה למבוטח פנסיית זקנה מגיל הפרישה לכל החיים. לתוכנית זו לא הונפקו אג"ח מיוחדות בסוג ערד וכללי ההשקעה החלים עליה הם הכללים החלים על קופות הגמל.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

ג. הרכב הכנסות והוצאות בתקופת הדוח של קרנות הפנסיה והחברה המנהלת

1. קרן פנסיה מקיפה

	2007 אלפי ש"ח	2006 אלפי ש"ח	2005 אלפי ש"ח
הכנסות			
ממזומנים ושווי מזומנים	384	468	1,303
מהשקעות	88,519	53,630	52,714
אחרות	(235)	425	456
סך כל ההכנסות	88,688	54,523	54,473
הוצאות			
דמי ניהול	19,713	11,841	10,251
עמלות ניהול השקעות	52	303	645
סך כל ההוצאות	19,765	12,144	10,896
עודף הכנסות על הוצאות לשנת הדוח	68,903	42,379	43,577

2. קרן פנסיה כללית

	2007 אלפי ש"ח	2006 אלפי ש"ח	2005 אלפי ש"ח
הכנסות			
ממזומנים ושווי מזומנים	69	35	16
מהשקעות	936	466	441
אחרות	279	-	-
סך כל ההכנסות	1,284	501	457
הוצאות			
דמי ניהול	123	57	36
עמלות ניהול השקעות	11	6	10
סך כל ההוצאות	134	63	46
עודף הכנסות על הוצאות לשנת הדוח	1,150	438	411

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

3. חברה לניהול קרנות פנסיה - הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2007	2006	2005
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
הכנסות			
מדמי ניהול:			
דמי ניהול מקרנות			
מקרן פנסיה לעמיתים ותיקים	1,381	4,014	1,064
מקרן פנסיה מקיפה	19,713	12,212	9,809
מקרן פנסיה משלימה	123	58	47
מקופת פיצויים ותגמולים	360	335	324
	21,577	16,619	11,244
הכנסות (הוצאות) אחרות	(12)	(32)	24
מימון נטו	814	44	232
סך כל ההכנסות	22,379	16,631	11,500
הוצאות :			
מתן הטבות למבוטחים	1,161	779	480
שכר עבודה ונלוות	5,864	* 4,519	*4,219
עמלות סוכנים	16,297	* 14,071	*7,126
הנהלה וכלליות	4,233	3,164	2,188
סך כל ההוצאות	27,555	22,533	14,013
הפסד לפני מסים על הכנסה	(5,176)	(5,902)	(2,513)
מסים על ההכנסה (הטבת מס)	2,686	(2,052)	-
הפסד נקי	(7,862)	(3,850)	(2,513)

* סווג מחדש

ד. **דמי ניהול**

א. דמי הניהול שגובה החברה ממבוטחי קרן פנסיה לעמיתים ותיקים (פנסיית יסוד) הם 5% מדמי הגמולים ומהתשלומים לפנסיונרים. עמיתים עם חשבונות מוקפאים חויבו בשיעור של 0.25% מהיתרה הנזקפת לזכותם או 25 ש"ח הגבוה מבניהם.

ב. החברה גובה דמי ניהול בשיעור של 6% מדמי הגמולים המועברים בשל מבוטחים, וכן נגבים דמי ניהול חודשיים של 0.0416% מסך נכסי קרן הפנסיה לעמיתים חדשים (0.5% שנתי). לעניין זה סך נכסי הקרן אינם כוללים את נכסי העתודה לזכאים קיימים לפנסיה (פנסיונרים עד 31 בדצמבר 2003).

ג. דמי הניהול מקופת הפיצויים והתגמולים הם 0.75% לשנה (0.0625% לחודש) והם מחושבים בגין יתרת הנכסים נטו לסוף כל חודש.

ד. החברה גובה דמי ניהול חודשיים של 0.0416% מסך נכסי קרן הפנסיה המשלימה (0.5% שנתי) כפי שנצברו ליום 31 בדצמבר 2005 ו- 2% מהתשלומים לפנסיונרים או 40 ש"ח צמוד למדד נובמבר 1996, הנמוך מביניהם, וזאת בגין פנסיונרים שפרשו עד 31 בדצמבר 2005. החל מיום 1 בינואר 2006 גובה החברה דמי ניהול חודשיים בסך 0.1667% (0.2% שנתי) מהנכסים שנצברו החל מיום 1 בינואר 2006 .

שנים קודמות – דמי ניהול היו בשיעור 3% מדמי הגמולים 0.0416% דמי ניהול חודשיים (0.5% שנתי) מהצבירה ו- 2% מהתשלומים לפנסיונרים או 40 ש"ח צמוד למדד נובמבר 1996 הנמוך מביניהם.

ה. **הרכב הכנסות דמי ניהול**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2007	2006	2005
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
מקרן פנסיה חדשה מקיפה:			
דמי ניהול מדמי הגמולים	19,256	9,780 [1]	8,686
דמי ניהול מנכסים	5,593	4,691 [2]	1,643
החזרי דמי ניהול	(5,136)	(2,259)	(520)
סך הכל מקרן פנסיה חדשה מקיפה	19,713	12,212	9,809
סך דמי ניהול מקרן פנסיה חדשה כללית	123	58	47
מקרן פנסיה ייסוד:			
דמי ניהול מדמי הגמולים	1,216	3,934 [3]	1,125
דמי ניהול מעמיתים מוקפאים	282	215	133
דמי ניהול מפנסיות	322	-	-
החזרי דמי ניהול	(439)	(135)	(194)
סך הכל מקרן פנסיה יסוד	1,381	4,014	1,064
סך דמי ניהול מקופת הגמל	360	335	324
סך הכל הכנסות מדמי ניהול	21,577	16,619	11,244

[1] בניכוי דמי ניהול בסך 2,726 אלפי ש"ח מדמי הגמולים עבור עמיתי תקופת הביניים שעברו לקרן פנסיה יסוד (ראה באור 20).

[2] בניכוי דמי ניהול בסך 401 אלפי ש"ח מצבירת דמי הגמולים עבור עמיתי תקופת הביניים שעברו לקרן פנסיה יסוד (ראה באור 20).

[3] כוללים בתוכם דמי ניהול בסך 2,726 אלפי ש"ח עבור דמי גמולים בגין עמיתי תקופת הביניים שעברו לקרן (ראה באור 20).

ה. **הון עצמי**

א. הרכב הון המניות לימים 31 בדצמבר 2007, ו- 2006, כדלקמן:

	31 בדצמבר 2007		31 בדצמבר 2006	
	רשום	מונפק	רשום	מונפק
	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.	3,020,800	3,000,100	3,020,800	3,000,100

ב. בתיקון תקנות מס הכנסה (תיקון מס' 2), התשס"ב 2002 מאפריל 2002, צוין, בין היתר, כי ההון העצמי המינימאלי בשקלים חדשים הנדרש מחברה מנהלת יהיה בסכום שלא יפחת מ – 7 מיליון ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר 2001. לתאריך המאזן, ההון העצמי המינימאלי הנדרש עומד על סך כ – 7.7 מיליון ש"ח (2006 - 7.5 מליון ש"ח), ואילו ההון העצמי של החברה עומד על סך של כ- 4.1 מיליון ש"ח (2006 - 5.9 מליון ש"ח), דהיינו חוסר של כ – 3.6 מיליון ש"ח (2006 - 1.6 מליון ש"ח).

ג. ביום 6 בפברואר 2008 העבירה חברת האם 10 מיליון ש"ח תמורת הנפקת מניות בעלת 1 ש"ח ע.נ.

ו. **שינויים בתקנון קרן הפניקס פנסיה מקיפה.**

בעקבות הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, ובהתאם לחוזרי פנסיה 2007-3-6 מיום 13.5.07 ו- 2007-3-8 מיום 8.8.07 , הגישה החברה לאישור שינויים בתקנון התואם את הוראות האוצר והמקדמים האקטואריים החדשים . השינויים בתקנון אושרו בדצמבר 2007 על ידי אגף שוק ההון באוצר. בתקנון הוכנסו שינויים נוספים שאושרו בינואר 2008. חלק מהשינויים נכנסו מידית וחלקם ב- 1.1.08.

להלן עיקר השינויים בתקנון, הפניקס פנסיה המקיפה שאושרו כאמור:

בהתאם לאישור הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון מיום ה- 23/12/2007, שונה תקנון הפניקס פנסיה מקיפה, החל מיום ה- 01/01/2008. להלן מפורטים השינויים בתקנון:

ארכת ביטוח - במקרה בו הופסקו התשלומים השוטפים לקרן עבור מבוטח החל מיום ה- 01/01/2008, ישמר הכיסוי הביטוחי לתקופה של 5 חודשים מיום ההפסקה (במקום 3 עד 4 חודשים, כפי שהיה בעבר), כנגד ניכוי עלות הכיסוי הביטוחי מיתרת הזכאות הצבורה. המבוטח רשאי להודיע לקרן על תקופת כיסוי קצרה יותר בכתב.

אופן חישוב ההכנסה מבוטחת של עצמאי- אופן חישוב ההכנסה המבוטחת למבוטח עצמאי אשר הצטרף עד ליום ה- 31/12/2007 לא ישתנה כל עוד ימשיך להיות מבוטח עצמאי פעיל בקרן (חלוקת ההפקדה החודשית ב- 11.50%, 14.50% או 16.00%, כפי שבחר). לגבי מבוטח עצמאי אשר הצטרף לקרן או חידש את חברותו בקרן, או לגבי מבוטח שכיר אשר הפך למבוטח עצמאי, החל מיום ה- 01/01/2008, תחולק ההפקדה החודשית ב- 16%. שינוי זה נובע מהנחיית האוצר את כל הקרנות.

אופן חישוב הכנסה מבוטחת של שכיר-שופר אופן חישוב ההכנסה המבוטחת של מבוטח שכיר, אשר תקבע בהתאם לשיעור הפקדת תגמולי העובד והמעביד, וללא מדרגות. אולם, אם שיעור ההפקדה נמוך מ-10%, תקבע ההכנסה המבוטחת בהתאם לחלוקה ב- 10%. שינוי זה יצור התאמה מרבית בין השכר בפועל ובין ההכנסה המבוטחת בקרן.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

אופן חישוב הכנסה קובעת לנכות ושאירים- במסגרת שיפור הכיסוי הביטוחי, הוסרה התקרה לחישוב ההכנסה הקובעת לנכות ושאירים. שינוי זה ייצור התאמה מהירה בין השכר בפועל ובין ההכנסה המבוטחת בקרן בכל מקרה של גידול בהכנסה המבוטחת, תוך שמירה על המבוטח במקרה ששכרו קטן ו/או תנודתי.

הרחבת הגדרתו של חודש ביטוח - כחודשי ביטוח ייחשבו (ובכלל זה למניין תקופת האכשרה) גם החודשים שבתקופת ארכת הביטוח, בתקופת ההסדר הביטוחי ובתקופת הכיסוי הביטוחי המותנה לעצמאי.

כמבוטח פעיל - תקופת הגדרתו של המבוטח כמבוטח פעיל תכלול את כל מי ששולמו בעבורו דמי גמולים בחודש שקדם לאירוע המזכה, מי שנמצא בתקופת ארכת הביטוח, מי שנמצא בתקופת ההסדר הביטוחי, מי שנמצא בתקופת הכיסוי הביטוחי המותנה, מי שנמצא בתקופת זכאות לפנסיית נכות או מי שמבוטח עד למועד הקובע , אם הגיש בקשה להעברת כספים.

הוספו הגדרות חדשות: "הכנסה קובעת רעיונית בחודש פלוני", "הכנסה קובעת רעיונית ראשונה", "מועד החישוב", "מועד חישוב למחלה חדשה", "מועד חישוב למחלה קודמת", "מחלה חדשה", "מחלה קודמת", "הכנסה קובעת רעיונית ראשונה", "הכנסה רעיונית בחודש פלוני", "מועד החישוב", "מועד החישוב למחלה חדשה", "מועד החישוב למחלה חדשה", "מועד החישוב למחלה קודמת", "מחלה חדשה", "מחלה קודמת",

ההגדרות הוספו כדי להבהיר את אופן חישוב ההכנסה הקובעת לנכות ולשאירים במקרה של גידול משמעותי בשכר המבוטח לפני האירוע המזכה ובכדי לשמור על המבוטחים בקרן.

הבטחת אי ייקור דמי הניהול למבוטחים בקרן- שיעור דמי הניהול אשר תנכה החברה המנהלת מן הפנסיונרים ייקבע בהתאם לתקנון כפי שהיה בתוקף ביום בו הצטרפו לקרן או חידשו בה את הביטוח. גם אם ישונה התקנון בעתיד ושיעור דמי הניהול יעלה, לא תחול ההעלאה על הפנסיונר.

עדכון ההנחות לחישוב נספחי התקנון - נספחי התקנון הותאמו לעדכון ההנחות אשר שימשו כבסיס לחישוב המקדמים בכל קרנות הפנסיה, בהתאם להוראות משרד האוצר .

מעבר בין מסלולי הביטוח בקרן - מטרת העדכון כי להבהיר כי בעת מעבר מסלול למסלול נדרשת תקופת אכשרה מיום המעבר למסלול החדש בגין הגדלת הכיסוי הביטוחי או הארכת תקופת הכיסוי הביטוחי.

חישוב ארכת הביטוח בקרן - בארכת הביטוח (התקופה בה נשמר הכיסוי הביטוחי במקרה של הפסקת התשלומים לקרן) חלו מספר שינויים. ארכת הביטוח הוארכה לתקופה של 5 חודשים, אולם המבוטח יוכל לקצרה, ע"פ בחירתו. עלות הכיסוי הביטוחי בתקופת ארכת הביטוח תנוכה מיתרת הזכאות הצבורה בקרן. ארכת הביטוח תיכלל במניין תקופת האכשרה.

הפקדה חד-פעמיות בגין מבוטח שכיר -במקרה של הפקדה חד פעמית, באם המעסיק דיווח על המשכורת לפנסיה, תיוחס ההפקדה בהתאם לדיווחו של המעסיק.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

מתן אפשרות לביטול הכיסויים הביטוחיים בקרן החל מגיל 60 - שינוי זה מאפשר למבוטח אשר הגיע לגיל 60, לוותר על הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים ולהפנות את עלות הכיסוי הביטוחי לצורך הגדלה בצבירת החיסכון לפנסיית הזקנה.

בנוסף, בכדי לשפר את רציפות הכיסוי, מבוטח אשר בחר במסלול לגיל 60 והמשיך לשלם לקרן לאחר גיל זה, יועבר המבוטח למסלול זהה לגיל 64 באשה ו-67 בגבר (ולא למסלול הבסיסי).

שיפור והרחבת מסלולי הביטוח בקרן - בכדי להקנות למבוטחים בקרן אפשרויות רבות ומתאימות יותר לקביעת הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים, ובכדי שהכיסוי הביטוחי יתאים לשכרו של מבוטח שכיר המפריש לקרן תגמולי עובד-מעביד בשיעור של 10%, עודכנו מסלולי הביטוח בקרן, כמפורט להלן:

א. שיעורי הכיסוי של מבוטח שכיר, המפריש לקרן תגמולי עובד-מעביד בשיעור של 10%, ייקבעו כך שהכנסתו המבוטחת בקרן, תהא בהתאם לשכר ממנו מועברים דמי הגמולים.

ב. לכל המבוטחים בקרן במסגרת המסלול הבסיסי (שהינו מסלול ברירת המחדל), בכל גיל וגיל, יהא שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות, בגובה 75%.

ג. התווסף מסלול שאירים ממוצע, המאפשר למבוטח כי שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות יהא בגובה 75% בכל גיל וגיל, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים יהא ממוצע.

ד. עודכן אופן קביעת שיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים במסלול נכות מינימאלית, כך שיענה על הצורך למענו נוצר מסלול זה – כיסוי מינימאלי לנכות וכיסוי ממוצע לשאירים.

ה. התווספו המסלולים נכות מינימאלית לגיל 60 ושאירים ממוצע לגיל 60.

ו. הוספת המסלולים החדשים ועדכון המסלולים הקיימים, מאפשרים למבוטח להתאים את שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים באופן פשוט ובהתאם לצרכיו:

- § מבוטח הנדרש לכיסוי ביטוחי למקרה של נכות, יוכל לבחור בין שלושה מסלולים בהם שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות הוא 75% בכל גיל וגיל, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים יהא בהתאם לרמת הכיסוי לה הוא נדרש (מקסימאלית – במסלול הבסיסי, מינימאלית – במסלול נכות מוגדל, וממוצעת – במסלול שאירים ממוצע).
- § מבוטח שאינו מעוניין בכיסוי הביטוחי למקרה של נכות, יוכל לבחור בין שלושה מסלולים בהם שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות הוא מינימאלי, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים יהא בהתאם לרמת הכיסוי לה הוא נדרש (מקסימאלית – במסלול שאירים מוגדל, מינימאלית – במסלול זקנה מוגדל, וממוצעת – במסלול נכות מינימאלית).
- § מבוטח המבקש להגדיל את החיסכון לגיל הפרישה, על חשבון קיצור תקופת תשלום פנסיית הנכות לגיל 60, יוכל לבחור בכל אחד מהמסלולים האמורים, לגיל 60.
- § מבוטח המבקש כי שיעורי הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים יהיו דומים זה לזה וכן לפנסיית הזקנה, יוכל לבחור במסלול המשווה. במסלול זה, שיעורי הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים יישמרו בהתאם לגיל הכניסה, גם במקרה של גידולים משמעותיים ו/או חוזרים בהכנסה המבוטחת בקרן (ללא רובדי שכר).

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

הרחבת ושיפור האפשרויות לאופן ביטול קצבת השאירים בקרן - מטרת העדכון היא לאפשר ביטול מלא או חלקי של קצבת השאירים, במקרים בהם המבוטח אינו נדרש לה, תוך הקניית הגנה למבוטח, במקרים של שינוי במצבו המשפחתי. מבוטח ללא בת זוג וילדים יוכל לוותר על הכיסוי הביטוחי לשאירים.

נוספה האפשרות למבוטח ללא בת זוג אשר יש לו ילדים, לוותר על הכיסוי ביטוחי לפנסיית אלמנה, אם לא מינה שאיר אחר. למבוטח אשר וויתר על הכיסוי הביטוחי לשאירים כאמור, ואשר נפטר בטרם הספיק להודיע לקרן על השינוי במצבו המשפחתי, יחול הכיסוי הביטוחי לשאירים למרות הביטול, באם נפטר במהלך שלושת החודשים מיום השינוי במצבו המשפחתי.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית זקנה למבוטח אשר אין לו בת זוג לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית הזקנה למשך 240 חודשים, למבוטח אשר אין לו בת זוג, במועד בו בחר לקבל את פנסיית הזקנה.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית זקנה למבוטח שיש לו בת זוג לעד 240 חודשים -

נוספה האופציה להבטחת פנסיית הזקנה למשך 240 חודשים, למבוטח שיש לו בת זוג, במועד בו בחר לקבל את פנסיית הזקנה.

שימור מקדמי פנסיית הזקנה הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון -זכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

שימור מקדמי ההיוון הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - היוון הזכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

גידולי שכר לצורך השיפור שחל באופן חישוב ההכנסה הקובעת לשאירים - לצורך השיפור האמור במנגנון קביעת ההכנסה הקובעת (הסרת המגבלה במקרה של גידול בהכנסה המבוטחת), נקבע כי במידה ויארע האירוע המזכה בפנסיית שאירים מחמת מחלה קודמת או מחלה חדשה וחל גידול משמעותי בהכנסה הקובעת לשאירים, תהא ההכנסה הקובעת לשאירים זהה להכנה הרעיונית, כהגדרתה בתקנון.

עדכון אופן חישוב קצבת היתומים, במקרה של ביטול פנסיית האלמנה במשפחה חד הורית - לאור הוספת האפשרות לביטול הכיסוי הביטוחי לאלמנה במשפחה חד הורית, יהיה היתום זכאי לפנסיה מוגדלת בשיעור של 60% (במקום 30%), רק אם המבוטח לא וויתר על הכיסוי הביטוחי לפנסיית האלמנה כאמור.

ההתייחסות לגידול שחל בכיסוי הביטוחי, עקב השינויים בתקנון - ארע אירוע מזכה בתקופת המעבר בשל מחלה שארעה לפני ה- 01.01.08, תחושב פנסיית השאירים על פי התקנון לפני השינוי, אם גדל הכיסוי הביטוחי ו/או גדלה ההכנסה המבוטחת על פי המתחייב מהשינויים בתקנון החדש.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית האלמנה לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית האלמנה למשך 240 חודשים.

הוספת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית אלמנת מבוטח לא פעיל לעד 240 חודשים -

נוספה האופציה לאלמנת מבוטח לא פעיל לבחור בפנסיה עם הבטחה.

התייחסות לגידולי שכר לצורך השיפור שחל באופן חישוב ההכנסה הקובעת לנכות - לצורך השיפור האמור במנגנון קביעת ההכנסה הקובעת (הסרת המגבלה במקרה של גידול בהכנסה המבוטחת), נקבע כי במידה ואירע האירוע המזכה לנכות מחמת מחלה קודמת או מחלה חדשה וחל גידול משמעותי בהכנסה הקובעת לשאירים, תהא ההכנסה הקובעת לשאירים זהה להכנסה הרעיונית.

התייחסות להכנסתו של המבוטח ממשלח יד ו/או עסק, לצורך חישוב פנסיית הנכות - הכנסתו של המבוטח תכלול גם את הכנסתו ממשלח יד ו/או עסק.

שיפור גובה תשלומי קצבת הנכות בגין תקופת ההמתנה - לצורך שיפור פנסיית הנכות, הורחבה התקופה בגינה משולם הפיצוי החודשי. לאור השינוי, תשולם פנסיית נכות כפולה מתום תקופת ההמתנה במהלך שלושת החודשים הראשונים.

ביטול תקופת ההמתנה לנכות חוזרת, לצורך עידוד חזרתו של המבוטח למעגל העבודה - לצורך שיפור פנסיית הנכות ועידוד חזרתו של המבוטח למעגל העבודה, מבוטח אשר חזר לעבודה והוכר שוב כנכה בתוך ששה חודשים, לא יהיה חייב בתקופת המתנה נוספת, אלא יהיה זכאי לפנסיית הנכות באופן מיידי.

בהתאם לאישור הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון מיום 23.1.08 בוטלו כל הסעיפים בתקנון המתייחסים לחישוב רבדים.

ז. **<u>שינויים בתקנון הפניקס כללית</u>**

בעקבות הוראות הממונה בחוזר 2007-3-10 מיום 8.8.7 הגישה החברה לאישור שינויים התואם את הוראות האוצר. התקנון אושר בדצמבר 2007 ע"י הממונה. חלק מהשינויים נכנסו לתוקף באופן מידי וחלקם מ-1.1.08.

שינויים העיקרים בתקנון הפניקס כללית שאושרו -

"פנסיונר" - בהגדרת פנסיונר נכללים גם שאירי מבוטח הזכאים לפנסיה.

עדכון יתרת הזכאות - יתרת הזכאות תעודכן מידי חודש בהתאם לתשואת הקרן והתשואה הדמוגרפית ואחת לתקופה, על פי הנחיות האוצר, לפי תוצאות המאזן האקטוארי.

קיבוע שיעור דמי הניהול לפנסיונרים - בגין פנסיונרים שיפרשו החל מ-1/08 תנכה החברה המנהלת דמי הניהול בשיעור 1.5% ואילו בגין פנסיונרים שפרשו עד 31.12.07 תנכה החברה המנהלת דמי ניהול בשיעור שהיה בתוקף בעת פרישתם . הגדלה אשר תחול בעתיד, במידה ותחול, בשיעור דמי הניהול שרשאית החברה המנהלת לנכות מפנסיונרים, לא תחול על מבוטחים אשר הצטרפו לקרן לפני השינוי.

דמי ניהול מפנסיונר המבקש פנסיה נמוכה מפנסיית מינימום - מבוטח רשאי לקבל, לפי בקשתו, פנסיה הנמוכה מפנסיית מינימום כנגד תשלום דמי ניהול בשיעור 6% מן ההפרש שבין פנסיית מינימום לבין הפנסיה המשולמת.

שימור מקדמי פנסיית הזקנה הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - זכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

שימור מקדמי ההיוון הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - היוון הזכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית האלמנה לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית האלמנה למשך 240 חודשים.

הוספת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית אלמנת מבוטח לא פעיל לעד 240 חודשים - נוספה האופציה לאלמנת מבוטח לא פעיל לבחור בפנסיה עם הבטחה.

ח. **שינויים בקרנות הפנסיה החדשות**

קרנות הפנסיה עמדו בשנת הדוח בפני תחרות אגרסיבית עקב התחרות בשוק. יחד עם זאת הצליחה הקרן לשמור על לקוחותיה הגדולים. שילובם של הבנקים בענף הפנסיה, המשך מדיניות האוצר להעדפת הפנסיה על פני מסלולים אחרים צפויה להביא להרחבת פעילות החברה בתחום הפנסיה.

שינויים מהותיים בשיטת החשוב האקטוארי

א. הוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2003 על תיקון בחוזר פנסיה 2005-3-3 מחודש ינואר, 2005 בחודש אפריל, 2004 פרסם הממונה הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות וכן הוראות לניהול קרן חדשה (חוזרי פנסיה 2004/9 ו- 2004/10), אשר חלים על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן - המועד הקובע) ואילך. בחוזר פנסיה 2005-3-3 מחודש ינואר 2005 פרסם הממונה תיקון להוראות. בהוראות אלה על תיקונן נקבע בין היתר:

1. קרן הפנסיה תמשיך להעריך את התחייבויותיה במועד המאזן בהתאם לחוזר פנסיה 1/2000 מיום 29 בפברואר 2000 פרט לשינויים ותוספות כמפורט להלן.

2. התחייבויות הקרן תחולקנה לחמש קבוצות:

א) התחייבות כלפי מבוטחים במועד הקובע (מבוטח במועד הקובע הינו מי שרשומים בגינו דמי גמולים במועד הקובע ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ב) התחייבות כלפי מבוטחים קיימים (מבוטח קיים הינו מי שרשומים בגינו דמי גמולים במועד חישוב היתרה הצבורה, ביום 31 בדצמבר, 2004, אינו זכאי קיים לפנסיה ואינו זכאי חדש לפנסיה).

ג) התחייבות לזכאים קיימים לפנסיה (זכאי קיים לפנסיה הינו מבוטח שהיה זכאי לקבל פנסיה מהקרן לפני המועד הקובע).

ד) התחייבות לזכאים חדשים לפנסיה (זכאי חדש לפנסיה הינו מי שזכאי לקבל מקרן פנסיה בתקופה מהמועד הקובע עד למועד חישוב היתרה הצבורה ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ה) התחייבות כלפי פנסיונרים (פנסיונר הינו מבוטח שזכאי לקבל פנסיה מהקרן החל מהמועד הקובע ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ח. **שינויים בקרנות הפנסיה החדשות (המשך)**

ב. הוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר, 2003 על תיקונן בחוזר פנסיה 3-3-2005 מחודש ינואר, 2005 (המשך)

1. קרן הפנסיה תהיה לקרן פנסיה מסוג "תשואה" במקום קרן פנסיה מסוג "זכויות", ועל כן התחייבויות הקרן כלפי מבוטחים יהיו שווים לסך היתרות הצבורות שלהם.

התחייבויות הקרן כלפי זכאים קיימים לפנסיה וכלפי פנסיונרים, תחושבנה כערך הנוכחי של סך תשלומי פנסיה עתידיים הצפויים להיות משולמים לכל אחת מהקבוצות האמורות אשר מהוונים לפי שיעורי תשואות הנכסים המושקעים כנגד ההתחייבויות כלפי כל קבוצה. ההיוון לזכאים הקיימים לפנסיה מחושב לפי תשואה ברוטו ללא דמי ניהול, ולפנסיונרים ההיוון מחושב לפי תשואה בניכוי דמי ניהול.

2. עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי שנוצר בשנת המאזן הנובע מגורמים דמוגרפיים, כגון: תמותה, נכות, עזיבות וכו', ייזקף לכל אחת משלוש הקבוצות המפורטות בתת סעיף 2 לעיל, ביחס להתחייבויות הקרן כלפי כל אחת מהקבוצות האמורות.
התשואה בפועל על נכסי הקרן המשמשים לכיסוי התחייבויות כלפי מבוטחים לא תיצור עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי מאחר והיתרות הצבורות של המבוטחים יותאמו במהלך שנת המאזן בהתאם לתשואה האמורה. לפיכך, לא יוצג בדוחות הכספיים ובמאזן האקטוארי עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי למעט עתודה לזכאים קיימים לפנסיה ועתודה לפנסיונרים כמפורט בתת סעיף 6 להלן.

3. הקרן תנהל חשבון נפרד לנכסים המושקעים כנגד התחייבויותיה כלפי זכאים קיימים לפנסיה וכן כלפי זכאים חדשים לפנסיה, וזאת עד למיצוי כלל התחייבויותיה בגינם.

4. יחושב עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי לזכאים קיימים לפנסיה ולזכאים חדשים לפנסיה. עודף או גרעון כאמור שנובע מתשואות ושיעורי ריבית להיוון, בסכום עד לגובה של 1% מהתחייבות הקרן כלפי כל קבוצה, יוצג בנפרד כעתודה לזכאים קיימים ועתודה לזכאים חדשים לפנסיה. יתרת העודף או הגרעון תיזקף להתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה ולהתחייבויות לזכאים חדשים לפנסיה, בהתאמה.

5. הקרן תחשב ותרשום בשורה נפרדת במאזן האקטוארי שלה עתודת IBNR (Incurred but not reported) בגין התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה למקרי נכות ומוות אשר אירעו עד למועד המאזן ולא דווחו לקרן עד לאותו מועד.
אקטואר הקרן מציין בדוח שלו כי ליום המאזן היה צורך בעתודת IBNR בסך אלפי ש"ח. הסך הנ"ל נכלל במאזן בסעיף התחייבויות למבוטחים.

6. בחודש פברואר 2005, פרסם הממונה הוראות מעבר לפיהן המרת מנות הפנסיה ליתרה צבורה תתבצע ביום 31 בדצמבר 2004 (ולא ביום 31 בדצמבר 2003, כפי שנקבע קודם לכן).

ג. החזר כספי לעוזבי הקרן
נוסחת החזרת כספים לעמיתים קבועה בתקנות מס הכנסה.
עד ליום 31 בדצמבר, 2003 *העבירה קרן הפנסיה את ההפרש בין ערך הפדיון לבין הזכויות הצבורות* כפי שחושבו במאזן האקטוארי, לעתודה לסיכונים מיוחדים. על-פי ההוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2003, ההפרש האמור נזקף להתחייבויות למבוטחים.
ניתן למשוך כספים שלא על פי הנוסחה האמורה, בדרך של היוון חלקי כפוף לתקנות או במקרים בהם הפנסיה נמוכה מפנסיית המינימום הקבועה בתקנות.

2. <u>תאור סביבה עיסקית</u>

(א) <u>מגמות בענף הפנסיה, השפעתן על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי של הקרן:</u>

החיסכון הפנסיוני, על מרכיביו השונים, הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך ביותר, ומהווה נדבך חשוב ביותר להבטחת הביטחון הכלכלי של משקי הבית במצבים ובאירועים של אבדן הכנסה לתקופה ממושכת, דהיינו, בעת הפרישה מהעבודה, באירועי אבדן כושר עבודה (נכות) ובאירועי פטירה (שאירים). למדינה יש עניין מיוחד בהסדרת ובהבטחת אפיק חסכון זה אשר עולה בקנה אחד הן עם צרכי משקי הבית והן עם המדיניות החברתית של המדינה. אפיק זה זוכה במדינות רבות וכן במדינת ישראל לעידוד באמצעים שונים לרבות עידוד בתחום הטבות המס.

<u>הסדר הפנסיה 2003</u>

1. <u>כללי</u>:
במחצית הראשונה של שנת 2003 העביר משרד האוצר תיקוני חקיקה בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח ובשורה של חוקים אחרים. תכליתם של תיקוני חקיקה אלו – הסדרת מצבן של קרנות הפנסיה הוותיקות הגירעוניות. במסגרת זו נקבעו בין היתר:

א. אופן מימון הגירעון וחלוקת הנטל בין המדינה המעסיקים והעמיתים.

ב. הפסקת הנפקת אגרות החוב המיועדות מסוג "מירון" בעלות תשואה של 5.57% והמרתן באגרות חוב "ערד" בעלות תשואה של 4.8% וללא ניכיון.

ג. היקף אגרות החוב המיועדות ירד מ-95% ל-30%.

ד. קביעת גילאי פרישה והגבלות מנהליות רבות על עמיתי קרנות הפנסיה.

ה. הגבלת ההשקעה של הקרנות בשוק ההון כך שקרנות הפנסיה יחויבו להשקיע עד 80% באגרות חוב של מדינת ישראל.

כחלק מהתוכנית ניטלה השליטה בקרנות אלו מידי ההסתדרות והועברה למנהלים מורשים.
עלות הסדר הפנסיה נקבעה על ידי משרד האוצר על כ-73 מיליארד ש"ח שיוצאו במהלך השנים הבאות. עלות זו שונתה במהלך אפריל 2004 ונוספו לה עוד כ- 5.3 מיליארד ש"ח בעקבות שינויים והטבות שנוספו. סך העלות המשוערכת ליום 31 בדצמבר 2004 עומדת על סך של כ-85 מיליארד ש"ח.

2. <u>עמית וקרנות הפנסיה הוותיקות המאוזנות</u>:
קרנות הפנסיה המאוזנות מקיפות על פי הערכת האוצר כ-10% מקרנות הפנסיה הוותיקות. יציבותן ומעמדן לא הוסדר בחוק הפיקוח על עסקי הביטוח, למעט הדרישה המקורית להכנסת מנגנון איזון אקטוארי לקרן הפנסיה. דרישה זו מולאה בשלהי שנת 2003.
לאור דרישת האוצר לשוויון בין הקרנות המאוזנות לאלו הנתונות בהסדר החליט משרד האוצר באופן חד צדדי על הפסקת הנפקת אגרות החוב המיועדות לכלל קרנות הפנסיה ובכללן "עמית" והשוואת תנאי ההשקעה בין קרנות אלו לקרנות הפנסיה שבהסדר ומתן פיצוי.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

הרפורמה בתחום הפנסיוני משנת 1995

ב-1995 החליטה הממשלה על רפורמה בתחום הפנסיוני לפיה, בין היתר, חברות שניהלו קרנות הפנסיה עד 31 בדצמבר 1994 מנועות מלהמשיך ולבטח עמיתים חדשים בקרנות הפנסיה הקיימות שבניהולן.

בהתאם למתחייב מהרפורמה, "עמית" חדלה לצרף עמיתים חדשים לקרן הפנסיה לעמיתים הוותיקים החל מה-1/1995 ו/או אם כן נתמלאו בהם ההוראות החוקיות. כמו כן הקימה "הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ" את קרן הפנסיה המקיפה עמית וקיבלה לשם כך אישור הגופים המוסמכים.

(ב) מאפיינים והתפתחויות בענף הפנסיה, לרבות שיטות שיווק, ביטוח משנה, מיסוי, פיקוח ממשלתי עליהם ומידת התחרות בהם:

הבעייתיות של הסדר הפנסיה

למעשה הסדר הפנסיה החדש שבתוקף מיום 1.1.1995 , אמור היה לתת מענה לגירעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הותיקות ולמנוע כניסת מבוטחים חדשים שהיו מעמיקים את הגירעון. בפועל, היו אמורות קרנות פנסיה גרעוניות מסוימות להסגר וכן העובדים המצטרפים לגופים בהם קיימת פנסיה תקציבית, אמורים לעבור לפנסיה צוברת.

(ג) השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי:

חוק ההסדרים

חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת 2000) התש"ס 1999- משפיע באופן מהותי על שוק ההון בכללותו, ועל קופות הגמל לקצבה בפרט. השינויים נכנסו לתוקף ב-10.1.2000 ועמית פועלת בהתאם לכך.

מאחר ומשיכת כספים שהופקדו לאחר מועד זה מחויבת במס הכנסה כמשיכה שלא כדין צפוי שינוי טעם העמיתים בטווח הרחוק והעדפת היציאה לפנסיה על פני משיכת הכספים.

מדיניות ההשקעה

נכסי הקרן מושקעים בכפוף להנחיות שנקבעו בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) תשכ"ד - 1964 (להלן "תקנות מס הכנסה") ובהתאם למדיניות הדירקטוריון.
בחודש ספטמבר 2003, בעקבות הוראות החוק לתוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנים 2003 ו – 2004) תשס"ג – 2003 (להלן – חוק התוכנית הכלכלית), נכנסו לתוקפן תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (תיקון מס' 3) תשס"ג – 2003 (להלן – תקנות ההשקעה).

עד לאותו מועד קבעו תקנות ההשקעה, כי קרן פנסיה ותיקה תשקיע לפחות 93% משוויון המשוערך של נכסיה באג"ח מיועדות (שהונפקו במיוחד לקרנות) צמודות מדד ונושאות ריבית בשיעור 5.5%. לגבי יתרת הנכסים בשיעור 7% חלו מגבלות שונות.
בעקבות חוק התוכנית הכלכלית הופסקה הנפקת האג"ח המיועדות לקרנות הפנסיה הותיקות ובתקנות ההשקעה נקבע, כי הקרנות ישקיעו את כספן כלהלן:

1. באג"ח מיועדות שהונפקו עד לחודש ספטמבר 2003 ובאג"ח מיועדות חדשות המונפקות לקרנות הפנסיה צמודות למדד ונושאות ריבית של 4.8%, סך האחזקה באג"ח מיועדות יהיה 30% משווים המשוערך של נכסיה.

2. לפחות 50% באג"ח סחירות של ממשלת ישראל, לפחות 13% באג"ח של מדינת ישראל או בהלוואות ופיקדונות המדורגים – A לפחות ועל יתרת הנכסים יחולו כללי ההשקעה כפי שהיו נהוגים עד לאותו מועד.

חקיקת בכר

בנובמבר 2004 פרסם הצוות הבין-משרדי שמונה על ידי שר האוצר ("**ועדת בכר**"), את המלצותיו בעניין הפעולות הדרושות להגברת התחרות בשוק ההון בישראל. עקרונות היסוד של ההמלצות הם צמצום הריכוזיות בשוק ההון, מזעור ניגודי העניינים אצל הגופים הפועלים בשוק ההון והרחבת הפיקוח והבקרה עליהם ועל השולטים בהם.

בעקבות המלצות ועדת בכר, נחקקו ביולי 2005, החוק להגברת התחרות, חוק הייעוץ הפנסיוני וחוק קופות גמל ("**חקיקת בכר**").

עיקרי ההוראות הרלוונטיות לתחום בחקיקת בכר

הפרדת הבנקים מהבעלות על קופות גמל: נקבע כי תאגיד בנקאי שיש לו פעילות קמעונאית מהותית לא יחזיק אמצעי שליטה כלשהם בחברה לניהול קופות גמל או בקופת גמל ולא יחזיק בלמעלה מ-10% מאמצעי השליטה בתאגיד המחזיק ביותר מ-25% מאמצעי השליטה בקופת גמל. לבנקים הגדולים הוקצבו תקופות מעבר של שלוש שנים ממועד תחולת החוק, למכירת אחזקותיהם בקופות הגמל. לבנקים הבינוניים והקטנים נקבעו תקופות מעבר של שש שנים ממועד תחולת החוק למכירת אחזקותיהם בקופות הגמל.

הסדרת העיסוק בייעוץ ובשיווק בכל הקשור לחיסכון פנסיוני: חוק הייעוץ הפנסיוני מגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי ונתונים להסדרה, לפיקוח ולאכיפה של הממונה על שוק ההון – ייעוץ ביחס למוצרים פנסיוניים ושיווק של מוצרים פנסיוניים. מוצרים פנסיוניים כוללים, על פי הגדרת חוק הייעוץ הפנסיוני, קופות גמל לקצבה, קופות גמל לתגמולים וקופות גמל אישיות לפיצויים - בין אם הן קופות ביטוח ובין אם לאו - קרנות השתלמות וכן פוליסות ביטוח חיים או אובדן כושר עבודה הכלולות בקופת גמל או בקרן השתלמות או הנמכרות יחד עם אחד מהמוצרים הפנסיוניים האמורים. הייעוץ הפנסיוני והשיווק הפנסיוני נבדלים זה מזה בהעדרה או בקיומה של זיקה למוצרים הפנסיוניים שלגביהם ניתן הייעוץ, בהתאמה. על פי הגדרת חוק הייעוץ הפנסיוני, לגופים המוסדיים, לנושאי משרה בהם ולעובדיהם יש זיקה למוצרים הפנסיוניים המנוהלים על ידם. כמו כן, אדם הזכאי לטובת הנאה בקשר לביצוע עסקה במוצר פנסיוני נחשב כבעל זיקה למוצר הפנסיוני (למעט עמלה מותרת כמפורט להלן).

הגורמים הפעילים בשוק הביטוח נדרשים לבחור בין עיסוק בשיווק לבין עיסוק בייעוץ. הגופים המוסדיים מוגדרים בחוק כמשווקים פנסיוניים, אך הם אינם מחויבים בקבלת רישיון מיוחד לצורך פעילות השיווק שלהם. עובדי הגופים המוסדיים, העוסקים בשיווק מוצרי הגוף המוסדי, חייבים להיות בעלי רישיון סוכן שיווק פנסיוני. סוכני הביטוח העוסקים בשיווק פנסיוני נדרשים להיות בעלי רישיון סוכן ביטוח בענף הביטוח הפנסיוני. ארגוני

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

מעבידים אינם רשאים לעסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני, וארגוני עובדים אינם רשאים לעסוק בשיווק פנסיוני. מועדוני צרכנים, כהגדרתם בחוק הביטוח, אינם רשאים לעסוק בשיווק פנסיוני. החוק אוסר החזקה של מעל 10% ו/או שליטה של משווק פנסיוני (לרבות מבטח) או סוכן ביטוח או משווק השקעות ביועץ פנסיוני, וכן להפך, למעט חריגים מסוימים שנקבעו בחוק ביחס לתאגיד בנקאי.

כניסת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני: עד לכניסת חקיקת בכר לתוקף היו הבנקים רשאים לעסוק בייעוץ השקעות, גם לגבי קופות גמל וקרנות השתלמות, אך לא לגבי קרנות פנסיה. כיום, החוק מתיר לבנקים לעסוק בייעוץ פנסיוני גם לגבי קרנות פנסיה, אך אינו מתיר להם לעסוק בשיווק פנסיוני. הבנק רשאי לשווק רק מוצרים מובנים, אופציות או חוזים עתידיים, המוצאים על ידי הבנק עצמו, והוא רשאי לשווקם באמצעות עובדיו שהינם בעלי רישיון לייעוץ השקעות.

חוק הייעוץ הפנסיוני אסר על בנקים לייעץ, ביחס לפוליסות ביטוח לתקופה של מספר שנים מכניסת החוק לתוקף. משך התקופה, תלוי בסך ההון העצמי של הבנק הרלוונטי. בינואר 2008 פורסם חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2008), התשס"ח-2008 ("**חוק ההסדרים 2008**"), לפיו צומצמו ההגבלות המוטלות כיום על תאגידים בנקאיים ומונעות מהם מתן ייעוץ פנסיוני ביחס למוצרים פנסיונים-ביטוחיים למשך השנים הקרובות. בהתאם לחוק ההסדרים 2008 כניסת הבנקים הגדולים לתחום הייעוץ הפנסיוני תהיה הדרגתית ובשלב ראשון תוגבל למתן ייעוץ ביחס למוצרים ביטוחיים בישובי פריפריה בלבד וזאת לתקופה שמיום 1 בינואר 2009. החל מיום 1 באפריל 2009 תוסר המגבלה ביחס לישובי הפריפריה והבנקים יוכלו לתת ייעוץ פנסיוני, ביחס למוצרים ביטוחיים, ללא הגבלה טריטוריאלית. בנקים קטנים, שההון העצמי שלהם ושל תאגידים בנקאיים השולטים בהם, אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח, יהיו רשאים לתת ייעוץ פנסיוני במוצרים פנסיוניים ביטוחיים ללא מגבלה כאמור החל מחודש ינואר 2009.

בנק יורשה לקבל רישיון יועץ פנסיוני רק לאחר מכירת אחזקותיו בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות, כאמור בסעיף זה לעיל, ובתנאי שלא יחזיק יותר מ-5% מאמצעי השליטה במבטח ולא יחזיק יותר מ-10% מאמצעי השליטה בתאגיד המחזיק יותר מ- 25% מאמצעי השליטה במבטח. קבלת רישיון ייעוץ פנסיוני על ידי תאגיד בנקאי, מותנית בשיקול דעתו של הממונה על שוק ההון, והוא יעניק את הרישיון לאחר התייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים ולאחר שישתכנע כי אין בכך כדי לפגוע פגיעה מהותית בהתפתחות התחרות ובמניעת הריכוזיות בתחום הייעוץ הפנסיוני, בתחום פעילות התיווך שבין הלקוחות לבין הגופים המוסדיים או בתחום הבנקאות בישראל.

בחקיקת בכר נקבעו הוראות מעבר והוראות שעה שעל פיהן מי שהיה בידיהם רישיון יועץ השקעות לפני יום פרסום החוק וכן בנקים שעסקו בייעוץ לפני החלת חוק הייעוץ הפיננסי יהיו רשאים לעסוק בייעוץ ביחס לקופות גמל לתגמולים ולפיצויים וכן ביחס לקרנות השתלמות אף בטרם יינתן להם רישיון יועץ פנסיוני. לעניין זה יחולו עליהם הוראות חוק ייעוץ השקעות כנוסחו לפני חקיקת בכר.

חובות היועץ והמשווק: חוק הייעוץ הפנסיוני מטיל על המשווקים והיועצים חובות מחמירות ביחס לאיכות הייעוץ שהם נותנים ללקוח, ובכלל זה החובה לגלות ללקוח, בגילוי נאות, את כל העניינים המהותיים לייעוץ הניתן לו או למוצר המשווק לו. על היועץ ועל המשווק להתאים את המוצר הפנסיוני לצורכי הלקוח (Best Advice), לאחר בירור מטרותיו של הלקוח בקשר לחיסכון הפנסיוני, מצבו הכספי והפנסיוני וכל יתר הנסיבות הנוגעות לעניין.

חוק הייעוץ הפנסיוני מגדיר שני שלבים בהליך הייעוץ הפנסיוני. בשלב הראשון יש לייעץ ביחס לסוג המוצר הפנסיוני המתאים ללקוח. שלב זה חל על יועץ ומשווק כאחד. רק בשלב השני נבדל היועץ מהמשווק. היועץ נדרש לסייע ללקוח לבחור מתוך כלל המוצרים הפנסיוניים של כלל הגופים המוסדיים, ואילו המשווק נדרש לסייע ללקוח לבחור מתוך המוצרים הפנסיוניים של הגופים המוסדיים המשווקים על ידו. המשווקים והיועצים מחויבים בחובת אמונים וזהירות כלפי הלקוח ומנועים מלבצע כל פעולה שיש בה ניגוד עניינים, אלא אם התקבלה הסכמת הלקוח לכך מראש ובכתב.

בכל הקשור לייעוץ פנסיוני, נאסר על בנק המשמש יועץ פנסיוני, להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים לשם מתן ייעוץ פנסיוני לעובדי המעביד או לעובדי מוסד החבר בארגון המעבידים.

חוק הייעוץ הפנסיוני קובע כי עסקה במוצר פנסיוני תתבצע רק כחלק מייעוץ פנסיוני או משיווק פנסיוני ובהמשך לו. יועץ פנסיוני חייב להחתים את לקוחו על הסכם ייעוץ קודם לתחילת הייעוץ הפנסיוני. על ההסכם לכלול פרטים כמפורט בחוק, לרבות את פרטי הזיהוי והנתונים של הלקוח, את צורכי הלקוח, את גובה שכר היועץ והחזר ההוצאות שיחויב בהם הלקוח לרבות דרך חישובם ואופן גבייתם.

יועץ פנסיוני וסוכן (משווק) פנסיוני מחויבים להעביר ללקוח, בעת מתן ההמלצה, מסמך בכתב המפרט את הנימוקים להמלצתם בדבר כדאיות החיסכון של הלקוח או של קרובו באמצעות מוצר פנסיוני וזאת בהתאם להוראות סעיף 14 לחוק הייעוץ הפנסיוני.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

בספטמבר 2007 פרסם המפקח על הביטוח טיוטה שנייה של חוזר בעניין הכנת מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח. טיוטת החוזר מפרטת את אופן עריכת מסמך ההנמקה, את המידע שיש לכלול בו, את משך הזמן שבו על בעל הרישיון לשמור העתק ממסמך ההנמקה ואת חובות הגוף המוסדי בעת צירוף לקוח לקופת פנסיה.

במסגרת תיקון מספר 3 לחוק קופות גמל תוקן חוק הייעוץ הפנסיוני כך שהחובות החלות על סוכן ביטוח פנסיוני ועל יועץ פנסיוני לעניין שליחות בקשר עם מוצרי ביטוח, הורחבו גם בקשר עם עסקאות במוצרי גמל ופנסיה. ואולם, על יועץ פנסיוני לא יחולו כללי השליחות בקשר למשא ומתן ובקשר לכריתת חוזה הביטוח וזאת בשונה מהדין החל על סוכן ביטוח.

התמורה בגין שירותי הייעוץ והשיווק הפנסיוני:

חוק קופות גמל אוסר על חברה מנהלת לשלם עמלה או כל תמורה אחרת בגין הצטרפות עמית לקופת גמל או המשך החברות בה, או בגין הפקדת כספים בקופה או משיכתם או העברתם ממנה, למעט עמלת הפצה ליועץ פנסיוני, לבעל רישיון סוכן ביטוח בענף הביטוח הפנסיוני וליועץ השקעות ומשווק השקעות כהגדרתם בחוק ייעוץ השקעות. חוק הביטוח אוסר על תשלום עמלה אלא לסוכן מורשה. חוק הביטוח קובע בנוסף כי חברה מנהלת של קרנות פנסיה תהא רשאית לשלם גם עמלת הפצה ליועץ פנסיוני. בתיקון מספר 3 לחוק קופות גמל הותר גם למבטח לשלם ליועץ פנסיוני עמלת הפצה בגין מוצרי ביטוח.

יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלה מלקוח, ובלבד שהעמלה נקבעה בהסכם הייעוץ בינו לבין הלקוח. יועץ פנסיוני מנוע מלקבל כל תמורה מהגוף המוסדי בגין ביצוע פעולות במוצריו, למעט עמלת הפצה, בהתאם לתנאים ולמגבלות שנקבעו בתקנות.

משווק פנסיוני זכאי לקבל טובות הנאה הן מגופים מוסדיים שאת מוצריהם הוא משווק והן מלקוחות.

באפריל 2006 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006. בתקנות נקבע כי יועץ פנסיוני - וביחס לקרנות השתלמות אף יועץ השקעות - רשאי לקבל מגוף מוסדי עמלת הפצה בגין הפצת קופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות הנובעת מהפקדות לקופת הגמל, בשיעור של עד החלק השנים-עשר של 0.25% מסך הסכומים העומדים לזכות הלקוח בקופת הגמל ביום העסקים האחרון של כל חודש; ובלבד שהיועץ יאפשר לכל חברה מנהלת שתחפוץ בכך להתקשר עמו בהסכם הפצה וששיעורי עמלות ההפצה ותנאי התשלום בכל הסכמי ההפצה של היועץ עם כל החברות המנהלות יהיו זהים. טרם נקבעו כללים ביחס לעמלות ההפצה שישולמו ליועץ פנסיוני בגין הפצת מוצרי ביטוח.

הסכמי תפעול:

בספטמבר 2006 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר הסכמים למתן שירותי תפעול לגוף מוסדי על ידי יועץ פנסיוני. בשל תשש כי הסכמים מסוג זה יוצרים זיקה אסורה בין הגוף המוסדי לבין היועץ הפנסיוני, קבע המפקח הגבלות לעניין הסכמי התפעול והשירותים הניתנים על פיהם. בין היתר נקבע כי תוכן השירות לא יכלול פעילויות הכלולות במסגרת חובותיו ופעולותיו של יועץ פנסיוני, לרבות פעולות הקשורות בהפצת מוצר פנסיוני וכן פעילות שאינה קשורה לניהול או לתפעול של הגוף המוסדי. התמורה השנתית מתאימה לשירותים הניתנים על ידי היועץ הפנסיוני, ובכל מקרה לא תעלה על 0.1% משווי סך כל הנכסים המנוהלים על ידי היועץ הפנסיוני ושבגינם ניתנים שירותי התפעול. כמו כן, קובע החוזר הוראות ביחס למניעת הטיה של היועץ וביחס לגילוי נאות והפרדה פרסונלית בין מי שעוסק במתן ייעוץ פנסיוני או בפעילות נלווית לייעוץ הפנסיוני, לבין מי שעוסק במתן שירותים או בפעילות נלווית.
בדצמבר 2007 פורסמה טיוטת חוזר בדבר שירותי תפעול זמניים, אשר נועדה להסדיר את מתן שירותי תפעול לתקופת הביניים. הטיוטה מסדירה את סוגי השירותים שיכולים להינתן לעמיתי קופות גמל של חברה מנהלת אשר נרכשה מתאגיד בנקאי או רכשה ממנו קופות גמל, באמצעות התאגיד הבנקאי המוכר. טיוטת החוזר מאפשרת לחברה מנהלת כאמור לתת לעמיתי קופות גמל שבניהולה, שירותים שאמורים להינתן על ידי החברה המנהלת או על ידי בעל רישיון יועץ פנסיוני או סוכן פנסיוני, גם באמצעות התאגיד הבנקאי המוכר וכחלק משירותי התפעול הניתנים על ידו, וזאת לתקופות קצובות, כמפורט בטיוטת החוזר.

<u>רפורמת המוצרים</u>

קודם לרפורמת המוצרים, מסלולי החיסכון לטווח ארוך אופיינו בכך שקרנות פנסיה כללו מסלולים קצבתיים של חיסכון וביטוח, שבהם התשלום החל מגיל הזכאות מבוצע בתשלומים חודשיים קצובים; קופות גמל כללו מסלולים הוניים של חיסכון שבהם רשאי היה העמית למשוך את הסכום שנצבר באופן חד-פעמי; ואילו בביטוח חיים עמדה למבוטח זכות הבחירה בין המסלול ההוני למסלול הקצבתי. מדיניות הממשלה היא להעדיף את המסלול הקצבתי על פני המסלול ההוני והעדפה זו באה לידי ביטוי, בין היתר, במסגרת רפורמת המוצרים וכמפורט להלן.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

ביום 28 בינואר 2008 נכנס לתוקף הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח-2008 ("**רפורמת המוצרים**" או "**תיקון מספר 3 לחוק קופות גמל**" לפי העניין), אשר תיקן את חוק קופות גמל, חוק הביטוח, חוק הייעוץ הפנסיוני ופקודת מס הכנסה. מטרת הרפורמה הינה הסטת החיסכון הפנסיוני למסלול קצבה מינימאלית והעברת מועד קבלת ההחלטה על אופן משיכת הכספים (הון או קצבה) לגיל פרישה, זאת, בניגוד למצב היום בו ההחלטה מתבצעת למעשה עם בחירת הקופה. מאחר ומדובר בתיקון מקיף למדי של מספר דברי חקיקה, הסקירה להלן מתארת את עיקרי הרפורמה והשינויים בלבד:

1. **שינוי סוגי הקופות**: בהתאם לתיקון לחוק, הופכות קופות הגמל ההוניות לקצבתיות, כך שלא ניתן יהיה לחסוך בקופות גמל לתגמולים וקופות גמל לפיצויים במתכונת הקיימת. כל הפקדה לקופת גמל, החל מיום 1.1.08 תהיה למעשה הפקדה לקופת גמל לקצבה, כאשר בתיקון לחוק קופות גמל נקבע כי קופות הגמל לקצבה מתחלקות לשני סוגים:

   - **קופת גמל משלמת לקצבה** ("**קופה משלמת**") - קופת גמל לקצבה שניתן למשוך ממנה כספים במישרין, כקצבה או כהיוון קצבה (משיכה בסכום חד פעמי).
   - **קופת גמל לא משלמת לקצבה** ("**קופה לא משלמת**") - קופת גמל לקצבה שלא ניתן למשוך ממנה כספים במישרין (למעט כספים ממרכיב הפיצויים), אלא באמצעות העברתם לקופה משלמת. קופות גמל לתגמולים וקופות גמל אישיות לפיצויים שפעלו עד ליום 31 בדצמבר 2007 תוכלנה להמשיך לפעול כקופת גמל לגבי הכספים ה"ישנים" וכקופה לא משלמת לגבי הכספים ה"חדשים". עם הגעת העמית לגיל פרישה, יוכל העמית למשוך את הכספים הצבורים על שמו עד ל-31 בדצמבר 2007 וכן יהיה עליו להעביר את הכספים הצבורים על שמו החל מ- 1 בינואר 2008 לקופת גמל משלמת לקצבה ומשם למשוך את כספי החיסכון ה"חדשים".

2. **אישור לקופות לא משלמות**: קופות גמל שפעלו כקופות לתגמולים או כקופות אישיות לפיצויים בשנת 2007 ואילך, יהיו רשאיות להמשיך ולקבל אישור קופת גמל לגבי הכספים שהופקדו עד לשנת 2007. ממועד זה ואילך הן יקבלו אישור קופת גמל לא משלמת לקצבה.

3. **הוראת שעה לעניין הפקדות בקופת גמל לקצבה**: עד למועד חקיקתו של תיקון מספר 3 לחוק קופת גמל לא נדרש להפקיד לקופות גמל אישיות לפיצויים תשלום למרכיב תגמולי המעביד כתנאי לתשלום כספי הפיצויים. לאחר רפורמת המוצרים ייחשבו קופות אלה כקופות גמל לקצבה ולפיכך לא ניתן יהיה להפקיד כספים למרכיב הפיצויים בלא הפקדה תחילה למרכיב התגמולים. בהתאם, פורסמה בפברואר 2008 הוראת שעה המאפשרת לקופת גמל אישית לפיצויים לקבל כספי פיצויים גם ללא תשלום מקביל למרכיב התגמולים בשנת המס 2008.

4. **רישיון חברה מנהלת**: חברה מנהלת של קופה משלמת נדרשת לקבל רישיון מבטח לפי חוק הביטוח, ואינה נדרשת לרישיון חברה מנהלת לפי חוק קופות גמל. חברה מנהלת שניתן לה רישיון מבטח כאמור, רשאית לנהל את כל סוגי קופות הגמל (משלמת ולא משלמת). כלומר, חברה שניהלה עד כה קרנות פנסיה, תוכל לנהל קופות משלמות ולא משלמות, ללא צורך ברישיון נוסף. חברה המנהלת קופות לא משלמות (או קופות אחרות, כגון קרן השתלמות וקופה מרכזית לפיצויים) – תידרש לרישיון חברה מנהלת לפי חוק קופות גמל. חברה שניהלה עד כה "רק" קופות הוניות – לא תוכל לנהל קופות משלמות, אלא אם תקבל רישיון מבטח כאמור. התיקון לחוק אינו פוגע ברישיונות שהוענקו לפני התיקון.

5. **קצבת מינימום**: רפורמת המוצרים קבעה סכום מינימום לקצבה חודשית (סך של 3,850 ש"ח שיעודכן מדי שנה ב-1 למרס לפי שיעור עליית המדד) ("**פנסיית המטרה**"). אם העמית צבר מעבר לסכום פנסיית המטרה הדרוש לשם תשלום קצבת המינימום - יהיה העמית רשאי למשוך את הסכומים העודפים בסכום חד פעמי, בדרך של היוון, להגדיל את קצבתו החודשית או לבחור שילוב אחר בין היוון לבין קצבה.

   ביטול קופות גמל מרכזיות לפיצויים: רפורמת המוצרים אינה מאפשרת הפקדות לקופות מרכזיות לפיצויים ואת הקמתן. על אף האמור, רק מעבידים שהפקידו כספים לקופת גמל מרכזית לפיצויים בדצמבר 2007 יוכלו להמשיך ולהפקיד כספים לקופת גמל מרכזית לפיצויים עד לשנת 2011, וזאת אך ורק בגין העובדים שבגינם הופקדו כספים בדצמבר 2007.

6. **בחירת העובד**: הורחבה זכות העובד לבחור קופת גמל, לגבי ביטוחים פנסיוניים (אובדן כושר עבודה או ביטוח חיים) המהווים חלק מהחיסכון הפנסיוני של העובד, ולגבי בחירת מסלולי ההשקעה בקופת גמל מסלולית, למעט מסלול השקעה של כספי פיצויים, שלא חל עליהם סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963, שאינו מסלול ברירת המחדל בקופה. זכות הבחירה הוחלה גם על עובד העמית בקרן פנסיה ותיקה שבניהול מיוחד.

7. בנוסף, הורחבה סמכות הממונה להטלת עיצומים כספיים לגבי הפרות של הוראות נוספות וחלו שינויים בהרכב הוועדה המייעצת שעל שר האוצר למנות לצורך ייעוץ למפקח על הביטוח.

8. **שינויים בהוראות המס:**

- הועלה שיעור ההוצאה המוכרת לרכישת אבדן כושר עבודה מ-2.5% ל-3.5% מההכנסה. אולם, זאת עד לתקרה של 4 פעמים השכר הממוצע במשק, בעוד שבעבר לא היתה מגבלה על התקרה.
- נקבע זיכוי ממס לרכישת ביטוח קצבת שאירים (ביטוח מפני הסיכון למקרה מוות של המבוטח, ללא מרכיב החיסכון, הכולל תשלומי פנסיה לשאירים), וזאת עד ל- 1.5% מההכנסה המזכה של העמית. כמו כן, נקבע כי בכל מקרה הסכום הכולל בגינו יינתן זיכוי ממס בעד הסכומים ששולמו לביטוח חיים ולביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 5% מההכנסה המזכה. השוואת הטבות המס הניתנות בשל רכישת כיסויים ביטוחים בנפרד מהחיסכון, לרכישת הכיסויים יחד עם החיסכון, נעשתה על מנת לשכלל את התחרות בתחום הכיסויים הביטוחיים. בדרך זו רוכשים יוכלו לרכוש בנפרד מוצרי חיסכון ומוצרי ביטוח.
- נקבע זיכוי ממס בשיעור 35% בשל הפקדות בכל קופות הגמל לקצבה. כלומר, לא קיימת יותר הבחנה בין תוכנית לפנסיה מקיפה לתוכנית שאינה לפנסיה מקיפה. שינוי זה הביא להאחדה בנושא שיעורי הזיכוי ממס, החלים על קופות גמל וביטוחי מנהלים לאלה שחלו עד היום רק על קרנות הפנסיה.

פנסיית חובה, עידוד החיסכון ארוך טווח והמסלול הקצבתי

הסכם קיבוצי כללי (הסכם מסגרת) לביטוח פנסיוני מקיף במשק ("ההסכם הקיבוצי") וצו ההרחבה:

בנובמבר 2007 נחתם ההסכם הקיבוצי, שתכליתו להחיל חובת ביטוח פנסיוני על כל השכירים במשק. ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה יחולו על כל עובד שאין לו הסדר פנסיוני מטיב ושאין חובה לבטחו בהסדר פנסיוני מטיב. כל עובד יהיה זכאי על פי הצו להיות מבוטח בפנסיה מקיפה וזאת כל עוד העובד לא בחר אחרת או בקופת ביטוח לקצבה ובלבד שתכלול גם כיסויים למקרה מוות ונכות באותה קופה או בקופה אחרת. שיעורי ההפרשות מהשכר שיש לבטחו על פי ההסכם הקיבוצי יעלו באופן הדרגתי מדי שנה, משיעור כולל של 2.5% בשנת 2008 ועד לשיעור כולל מכסימלי של 15% בשנת 2013. התשלומים לפיצויי פיטורים יבואו במקום החלק היחסי של פיצויי פיטורים, בהתאם לכללים המקובלים שאומצו מכח האישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה או לקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים, שהוצא על ידי שר העבודה מכח סמכותו לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג - 1963. מעסיק שיבצע השלמת פיצויים לקופות אישיות מעבר לתשלומים המתחייבים מההסכם הקיבוצי ומצו ההרחבה, יהיה רשאי לקבוע, באופן חד צדדי, אם הם יבואו במקום פיצויי פיטורים או יזקפו על חשבון פיצויים בלבד. ההסכם הקיבוצי יחול על נשים מגיל 20 וגברים מגיל 21, והחבויות בגינו לא יחולו על מי שפרש מעבודתו בגיל פרישת חובה ומקבל קצבה. השכר המבוטח יהיה השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק. חובת הביטוח הפנסיוני תיכנס לתוקף בתלוף ששה חודשי עבודה, אך אם לעובד הסדר ביטוח פנסיוני קודם, תקום החובה לבטחו, בתוקף מיום עבודתו הראשון, כעבור שלושה חודשי עבודה בלבד או בתום שנת המס, לפי המוקדם.

בינואר 2008 פורסמה טיוטת תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (הוראת שעה), התשס"ח - 2008 שעניינה תיקון תקנה 19(ג)(2) לתקנות קופות גמל, באופן שיאפשר, בתקופת הביניים, הפקדות לקופת גמל לקצבה בשיעורים שנקבעו בהסכם הקיבוצי ובצו ההרחבה וזאת לאור העובדה כי שיעורי ההפקדות שנקבעו בהסכם הקיבוצי ובצו נמוכים במהלך השנים 2008-2012 מהשיעור שקבוע בתקנות.

כניסתם לתוקף של ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה, והטלת חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף בגין כלל השכירים במשק אמורה להביא להגדלת ההפרשות לקרנות הפנסיה המקיפות וממילא גם לגידול במספר עמיתי קרן הפנסיה המקיפה שבניהול החברה . מאידך, היקף השכר בגינו מחויבים מעבידים בהפרשה סוציאלית, הינו נמוך יחסית (בגובה השכר או בגובה השכר הממוצע במשק – הנמוך מביניהם) ושיעור ההפרשות מהשכר שיש לבטחו על פי ההסכם הקיבוצי אף הוא נמוך בשנים הראשונות לתחולתו (יעלה עד לשיעור מקסימום כולל של 15% רק בשנת 2013) ולפיכך סך ההפקדות הצפויות בעקבות חתימת צו ההרחבה צפוי להיות נמוך בשנים הראשונות לתחולתו.

תקרת שכר המזכה בהטבות מס:

במוצרי חיסכון ארוך טווח נקבעו תקרות שכר, אשר חלק תגמולי המעביד מתוכם ניתן להפקדה, בלא שהעובד יחויב בתשלום מס. עד שנת 2000 נקבעה תקרה להפרשה להון ולא נקבעה תקרה להפרשה לקצבה. ברפורמה משנת 2000, שבוצעה במסגרת חוק ההסדרים, נקבעה תקרת להפרשה לקצבה בנוסף לתקרה להפרשה להון. תקרת השכר המקסימאלית להפקדה במסלול ההוני, נמוכה משמעותית מתקרת השכר המקסימאלית להפקדה שנקבעה במסלול הקצבתי. בשנת 2005 צומצמו הטבות המס ונקבעה תקרת שכר כוללת להון ולקצבה, כאשר התקרה להון, אשר נגזרת מתוך התקרה הכוללת נמוכה מהתקרה לקצבה. כמו כן בינואר 2005 הוגדלה תקרת ההפרשות של המעביד לתגמולים לעד- 7.5% משכר העובד, כולל הפרשה בגין ביטוח אבדן כושר עבודה ושיעור הפרשות של העובד לתגמולים הוגדל גם הוא לעד 7% לכל מכשירי החיסכון הפנסיוני.

איסור משיכה:

בשנת 2005 נקבע כי עמיתים שכירים יוכלו למשוך כספים שהופקדו לחיסכון בקופות גמל הוניות החל משנת 2005, רק בגיל 60 ולא כעבור 15 שנה או בעת עזיבת מקום עבודה, כפי שהיה נהוג עד אז. בשנת 2006 במסגרת תיקון מספר 3 לתקנות קופות הגמל הוחל תיקון זה, בשינויים מסוימים, גם על עמיתים עצמאים, ביחס לתנאי הזכאות למשיכת כספים מקופת גמל לתגמולים לעצמאים. התיקון השווה את התנאים לאלו של עמיתים שכירים, כך שגם העצמאים יוכלו למשוך את כספם רק בגיל 60 ועם השלמת חמש שנות ותק בקופה. הוראות אלו יחולו על הפקדות שבוצעו החל מ-1 בינואר 2006 ועד ליום 31 בדצמבר 2007 מאחר וממועד זה ואילך חלות הוראות רפורמת המוצרים הקובעות כי הפקדות החל מיום 1 בינואר 2008 ישולמו רק בדרך של קצבה ואין הפקדות לקופה הונית.

חיוב להפקיד רובד ראשון בקצבה:

בשנת 2006 נכנס לתוקף תיקון מספר 3 לתקנות קופות הגמל שחייב עמיתים עצמאים שנולדו אחרי 1961, להפקיד רובד ראשון, בשיעור שלא יפחת מ- 16% מהשכר הממוצע במשק, לקצבה, בטרם יורשו להפקיד כספים לקופת גמל לתגמולים. השינוי הוחל בהדרגה, החל משנת 2006 - על 85% מהשכר הממוצע - ועד לשנת 2009 שבה אמור השינוי לחול על מלוא השכר הממוצע. תיקון זה יכול היה להביא להגדלת ההפקדות לקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה, (ייתכן גם שעל חשבון ההפקדות לקופות הגמל ההוניות בקבוצה). ואולם, מאחר ובמסגרת רפורמת המוצרים, תיקון מספר 3 לחוק קופות גמל ביטל את האפשרות להפקיד כספים חדשים החל משנת 2008 לקופות לתגמולים ולקופות אישיות לפיצויים – הרי שלגבי כספים אלה אין עוד רלוונטיות להוראות תקנות קופות הגמל, הקובעות כי הפקדה לקופת גמל הונית לעמית עצמאי, שנולד משנת 1961 ואילך, תהיה בכפוף להפקדת רובד ראשוני (לרבות קבלת הצהרת העמית).

<u>מגבלות על השקעות בצדדים קשורים</u>

בהתאם לתיקון לתקנות מס הכנסה משנת 2004 הוטלו מגבלות על השקעה של חברות מנהלות בצדדים קשורים. בספטמבר 2007 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח של שירותים פיננסיים (כללי השקעה), התשס"ו-2006 ("**טיוטת תקנות ההשקעה החדשות**"). בטיוטת תקנות ההשקעה החדשות נקבעו כללים אחידים ביחס לאישור עסקאות ו/או השקעה בצדדים קשורים לגופים המוסדיים וכן נקבעו גם מגבלות כמותיות ביחס להיקף ההשקעות בצדדים קשורים ו/או באמצעות צדדים קשורים. היה ותתקבל טיוטת תקנות ההשקעה החדשות, עשויה להיות לכך השפעה על השקעות החברה בחברות מקבוצת אי.די.בי. ו/או בניירות ערך המשווקים על ידי חברות מקבוצת אי.די.בי. לתקנות ההשקעה ולטיוטת תקנות ההשקעה החדשות ראו סעיף 19.2 להלן.

<u>הרחבת הדיווחים לרשויות ולציבור</u>

בשנת 2007 נמשכה המגמה ליצור שקיפות כלפי המבוטחים והעמיתים וכלפי המפקח באופן שירחיב את המידע הניתן על ידי הגופים המוסדיים וישפר את אפשרויות הבקרה:

- **דוחות כספיים**: ביולי 2007 פורסם חוזר פנסיה ובו הוראות בדבר אופן הדיווח הכספי הרבעוני של חברה מנהלת של קרן פנסיה ושל קרן הפנסיה שבניהולה וכן של חברה מנהלת של קופות גמל ומתכונתו. ההוראות חלות מיום פרסומן, אולם נקבעו הוראות מעבר שעל פיהן, בשנת 2007 תערוך חברה מנהלת דין וחשבון כספי רבעוני בגינה ובגין קרן הפנסיה שבניהולה במתכונת חצי-שנתית בלבד, ובדין וחשבון הכספי הרבעוני לשנים 2007 ו-2008 לא יוצגו נתונים השוואתיים בגין הרבעונים המקבילים לשנת הדיווח הקודמת.

- ביולי 2007 פורסם חוזר הקובע כללי פרסום של תשואות, שמטרתם לאפשר לצרכן לבצע השוואה בין גופים מוסדיים ולסייע לו להגיע להחלטה מושכלת בדבר השקעתו במוצרים של גופים אלו.

- באפריל 2007 פרסם הממונה על שוק ההון חוזר לגופים מוסדיים בעניין דיווח תשואות שבועיות. בהמשך לפיתוח המדדים להערכת סיכוני ההשקעות באפיקי החיסכון לטווח ארוך ולשם חישוב מדדים אלה ופרסומם על ידי אגף שוק ההון, נדרשים הגופים המוסדיים לדווח על התשואות השבועיות בתקופות המפורטות בחוזר, בגין קופות הגמל שבניהולם.

- בדצמבר 2007 פורסמה טיוטת צו המאחד את צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 ואת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת גמל וחברה המנהלת קופת גמל), התשס"ב-2001 ("**טיוטת הצו המאוחד**"). ככלל, צווים אלו מטילים על חברות ביטוח, על סוכני ביטוח ועל חברות מנהלות של קופות גמל חובות זיהוי לקוחות, דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, וניהול רישומים. צו איסור הלבנת הון חל על תוכניות ביטוח חיים שיש בהן מרכיב חיסכון. טיוטת הצו המאוחד הותאמה לשינויי החקיקה האחרונים ולתיקונים שבוצעו בצו החל על תאגידים בנקאיים. עוד פורסמה טיוטת צו המתקן את התוספת השלישית לחוק איסור הלבנת הון, כך שהחובות לפי פרק ג' לחוק יחולו גם על יועצים פנסיוניים וכן טיוטת חוזר הנוגע למדיניות וכללים להכרה במקבלי השירות כאמצעי למניעת הלבנת הון ומימון טרור.

- **דיווח חודשי:** כהמשך למגמה ליצור מתכונת אחידה לדיווח למפקח, פורסמו תוזרים בדבר דוח חודשי של קרנות פנסיה, קופות גמל וחברות ביטוח לשנת 2008. הוראות התוזרים נועדו להסדיר את מתכונת הדיווח החודשית של הגופים המוסדיים ולקדם את איכות הדיווחים הנשלחים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם הורחבו חובות הדיווח. כמו כן, עודכנה מתכונת הדוח החודשי הניתן על ידי הגופים המוסדיים, בהתאם לשינויים בדרישות הדיווח. ביחס לחברות ביטוח נקבע, בין היתר, כי דוח ההשקעות יפוצל על מנת להגדיל את השקיפות והגילוי בסיכון הגלום במסלולי ההשקעה השונים, באופן שינתן דוח השקעות בנפרד עבור כל קרן או מסלול השקעה וזאת מבלי לגרוע מהחובה להגיש דוח השקעות משותף ומסכם.

- במאי 2007 פורסם חוזר בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית של דיווח כספי המבוסס על הדרישות הכלולות בסעיף 404 של חוק Sarbanes-Oxley. החזר פורסם בהמשך לתוזרים שפורסמו לעניין אימוץ העקרונות של סעיף 302 לחוקSarbanes- Oxley . על - פי הוראות החוזר, על הגופים המוסדיים ליישם את דרישות סעיף 404 לחוק ("SEC ")ואת הוראות הרשות לניירות ערך בארה"ב ב -Sarbanes Oxleyשפורסמו מכוחו. ה -SEC קבעה כללים המחייבים לכלול דוח בקרה פנימית בכל דוח שנתי, אשר יכללו בו הצהרה על אחריות ההנהלה להקמה ותחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימיים נאותים של הדיווח הכספי, וכן הערכה לגבי יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי. בהתייחס להערכה הפנימית כאמור, יחווה רואה החשבון המבקר את דעתו לגבי ההערכה שבוצעה על ידי הנהלת הגוף המוסדי. כמו כן נקבע כי בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת. את הוראות החוזר יש ליישם בשלבים ויעדי ביניים ולהשלימם עד לדוח הכספי השנתי לשנת2009.

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק "סרבנס אוקסלי" (Act of 2002 Sarbanes-Oxley), פרסם המפקח בשנת הדות חוזרים המטילים על הגופים המוסדיים לצרף לדוחות הכספיים הצהרות של המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הקופה וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף האמור מובא לידיעתם. בהתאם לאמור, הקופה קיימה את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק Sarbanes-Oxley, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקרות הפנימיות בגוף המוסדי.
הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהלת הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהלת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הקופה וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה מצורפות להלן בנספח לדוחות הכספיים.

- במאי 2007 פורסם חוזר שמטרתו להחיל את הוראות תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS) על גופים מוסדיים, זאת בעקבות פרסום תקן חשבונאות מספר 29 בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בחודש יוני 2006. על פי החוזר, גופים מוסדיים יערכו את דוחותיהם הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008. החוזר קובע גילויים שהיה צורך לכלול בדוח הדירקטוריון לתקופת הביניים המסתיימת ביום 30 ביוני 2007, ובדוח הכספי לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

- בדצמבר 2007 פורסם חוזר גופים מוסדיים בנושא דיווח עמלות המשולמות על ידי גופים מוסדיים. מטרת החוזר הינה להסדיר את הדיווח של גופים מוסדיים, בגין תשלום דמי עמילות ועמלות הפצה לבעלי הרישיונות השונים.תחילתו של החוזר, למעט סעיפים ספציפיים, הינו החל מהדיווחים בגין שנת 2007.

- בינואר 2007 פרסם הממונה חוזר גופים מוסדיים בדבר דיווח רבעוני לציבור על עסקאות והשקעות בצדדים קשורים. מטרת החוזר להגביר את רמת המידע המוצג לציבור באשר לעסקאות עם צדדים קשורים שמבצע גוף מוסדי, באמצעות כספי חוסכים שהוא מנהל עבורם, וליצור מנגנון פיקוח ציבורי שקוף ביחס להשקעות ולעסקאות אלה. הוראות החוזר יחולו מיום 30 ביוני 2007.

- בינואר 2008 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר רשימת נכסי הגופים המוסדיים ברמת הנכס הבודד. מטרת החוזר, כחלק מהמדיניות להגברת הגילוי הנאות והשקיפות, הינה הצגת מידע זמין , באתר האינטרנט של כל גוף מוסדי, בדבר אופן השקעת כספי הציבור על ידי הגופים המוסדיים, ויצירת אחידות במידע שמספקים הגופים המוסדיים לציבור, בנוגע לכספי ההשקעות של המבוטחים או העמיתים , תוך פירוט ההשקעות ברמת הנכס הבודד . תחילתו של חוזר זה מהדיווחים בגין הרבעון השני של שנת 2008.

- באוגוסט 2007 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בנושא דיווח לממונה על שוק ההון על נושאי משרה בגופים המוסדיים. מטרת החוזר הינה האחדת שלושת החוזרים הקיימים בנושא, שנתנו מענה נפרד לחברות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות הגמל, תוך שיפור אופן הדיווח ותוכנו לאור הניסיון שנצבר מיום פרסומם.

- בפברואר 2008 פורסם חוזר גופים מוסדיים דיווח רבעוני לציבור על הוצאות ישירות. החוזר פורסם בהמשך לטיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ז-2007 (ראו להלן) הקובעת אלו הוצאות ישירות רשאי גוף מוסדי לנכות מחשבונות העמיתים והמבוטחים מעבר לדמי הניהול. מטרת החוזר לקבוע את אופן הדיווח לציבור באתר האינטרנט של החברה, בו יפורטו מרכיבי ההוצאות הישירות הנגבות בשל ביצוע עסקאות בגופים המוסדיים, ובאמצעות כך להגביר את רמת המידע המוצג לציבור וליצור מנגנון שקוף ביחס לגביית הוצאות אלו.

- בפברואר 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008. מטרת התקנות להסדיר את סוגי ההוצאות שמותר לגוף המוסדי (קופת גמל או מבטח בגין התחייבויות תלויות תשואה) להוציא בשל ביצוע עסקאות בנכסים שבניהולו, כאשר הוצאות אלו לא יכללו במסגרת דמי הניהול אותם הוא גובה מהעמיתים. על פי התקנות, בין היתר, תשלומי עמלות קנייה ומכירה ודמי שמירת ני"ע סחירים, תשלומי דמי ניהול בקרנות השקעה והוצאות הנובעות מהשקעה בניירות ערך לא סחירים ובזכויות במקרקעין יהיו מותרות בניכוי מנכסי הקופות. בנוסף, לתקופת מעבר שנקבעה בתקנות, עמלות ניהול חיצוני - למנהל תיקים זר, לבעל רישיון מנהל תיקים ולמנהל קרן נאמנות, המשקיעים את רוב הנכסים המנוהלים על ידם מחוץ לישראל, והוצאות הקשורות בדירוג חיצוני של אשראי, יכללו במסגרת הוצאות כאמור, בתנאים ובמגבלות המפורטים בתקנות.

- באפריל 2007 פרסם הממונה טיוטת חוזר בעניין רשימת נכסים רבעונית של גופים מוסדיים מטרת הטיוטה הינה לקבוע ולעדכן הוראות לעניין רשימת הנכסים הרבעונית של גופים מוסדיים, לרבות סקירתה ע"י רואה החשבון המבקר לרבות אופן הגשתה.

- בספטמבר 2007 פרסם הממונה טיוטת חוזר בעניין רשימת נכסי הגופים המוסדיים ברמת הנכס הבודד וזאת כחלק מהמדיניות להגברת הגילוי הנאות והשקיפות, על מנת שכל מבוטח או עמית יוכל לדעת כיצד הושקעו כספי החיסכון שלו. ועל מנת ליצור אחידות במידע שמספקים הגופים המוסדיים לציבור, בנוגע לכספי ההשקעות של המבוטחים או העמיתים.

- באוגוסט 2007 פרסם הממונה טיוטת חוזר בנושא דיווח לממונה על שוק ההון על נושאי משרה בגופים המוסדיים. מטרת הטיוטה הינה האחדת שלושת החוזרים הקודמים בנושא, שנתנו מענה נפרד לחברות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות הגמל, תוך שיפור אופן הדיווח ותוכנו לאור הניסיון שנצבר מיום פרסומם.

- באוגוסט 2007 פרסם הממונה טיוטת חוזר בנושא דיווח עמלות המשולמות על ידי גופים מוסדיים. מטרת החוזר הינה להסדיר את הדיווח של גופים מוסדיים, בגין תשלום דמי עמילות ועמלות הפצה לבעלי הרישיונות השונים.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

שינויים אקטואריים

במאי 2007 פורסם חוזר המשנה את מערכת ההנחות העומדת בבסיס חישוב המאזן האקטוארי ומקדמי התקנון של קרן פנסיה, עקב עלייה בתוחלת החיים והקטנת מקרי הנכות והמוות טרום גיל הפרישה.

במאי 2007 פורסמה טיוטא שלישית של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח)(תנאי כשירות לאקטוארים ומנהלי סיכונים), התשס"ז-2007, שמטרתה לקבוע תנאי כשירות לאקטואר של מבטח או קרן פנסיה וכן למנהל סיכונים של מבטח או קרן פנסיה. נוסחן של טיוטת חוזר "קריטריונים לצורך קבלת אישור של איגוד אקטוארי מוכר", וטיוטת חוזר "חובת אקטואר לפעול לפי סטנדרטים מקצועיים שנקבעו על ידי איגוד אקטוארי מוכר", המשלימות את התקנות, ושפורסמו בינואר 2007, נותר ללא שינוי.

מוצרים חדשים / משלימים:

- **ניהול קופות גמל אישיות – IRA** בדצמבר 2006 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל)(קופת גמל בניהול אישי), התשס"ז - 2006, המסדירה את העקרונות להפעלת קופות גמל אישיות בישראל. המתכונת המוצעת מתבססת על העקרונות הבאים: האישור להפעלת קופת גמל אישית יינתן לחברה המנהלת של קופת הגמל או לחברת הביטוח; יבוטלו מרבית מגבלות ההשקעה שחלות על קופות גמל רגילות; לחוסך יינתן שיקול דעת מלא ביחס לאופן שבו יושקעו כספיו, והוא יוכל לבחור באחת משתי הדרכים הבאות או בשילוב של שתיהן: (א) החוסך ינהל בעצמו את תיק השקעותיו ובחירת הנכסים הספציפיים תבוצע על ידו; (ב) החוסך יהיה רשאי לבחור כל מנהל תיקים שינהל את תיק ההשקעות בכפוף למדיניות שתקבע על ידי החוסך; האחריות לקיום הוראות חוק קופות גמל, תקנות והוראות שנקבעו מכוחו תוטל על הגוף המוסדי; תבוטל תקרת דמי הניהול ודמי הניהול יגבו מנכסים בלבד. במסגרת רפורמת המוצרים תוקן חוק קופות גמל באופן שהממונה רשאי לאשר גם קופת גמל לקצבה כקופת גמל בניהול אישי וזאת בנוסף על קופות הגמל לתגמולים וקרנות ההשתלמות. בשלב זה החברה אינה יכולה להעריך את השלכותיו של תיקון מוצע זה.

- **ביטוחים משלימים לעמיתי קרנות הפנסיה:** ביולי 2007 פורסמה טיוטת חוזר של כללים לפיהם חברה מנהלת רשאית לרכוש כיסויים ביטוחיים קבוצתיים משלימים עבור העמיתים בקופה. בין היתר, נקבע כי רכישת ביטוח משלים עבור עמית בקרן פנסיה או בקופת גמל באמצעות החברה המנהלת, במסגרת ההפקדות השוטפות בגין העמית לקרן או לקופה, תבוצע אך ורק מחברת ביטוח שאינה צד קשור של החברה המנהלת, כהגדרתו של מונח זה בתקנות קופות גמל. טיוטת החוזר, היה ותגובש לכדי חוזר, יכול ותביא לכך שמיטבית-עתודות לא תוכל לרכוש ביטוחים משלימים עבור עמיתים בקרנות הפנסיה המנוהלות על ידה מכלל ביטוח, ובכך לייקור התעריפים עבור העמיתים שירכשו את הכיסוי בעצמם.

- באוגוסט 2007 פורסמו חוזרים בעניין תיקונים לחוזרי הוראות לניהול קרן חדשה, הוראות לניהול קרן כללית וכן תיקונים להוראות חוזר דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות. התיקונים כוללים, בין היתר, הוראות בקשר עם שינוי מועדי עדכון היתרות הצבורות של מבוטחים על פי התשואה הדמוגרפית של הקרן, למועדי עדכון חודשיים במקום שנתיים, הוראות המאפשרות להציג בתקנון קרן פנסיה כללית מקדמי המרה לפנסיית זקנה, בהתאם לדמי הניהול שגבתה החברה המנהלת ובשיעור מינימאלי של 0.5% לעומת השיעור המינימאלי של 1.5% הקבוע היום. תחולת הוראות החוזרים במועד פרסומם, למעט חלק מההוראות שיכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2008.

ביקורת

- באוגוסט 2007 פרסם הממונה חוזר גופים מוסדיים בדבר מערך הביקורת הפנימי בגוף מוסדי. מטרת החוזר היא להסדיר את מערך הביקורת הפנימית בגוף מוסדי. בין היתר נקבע בחוזר מנגנון לחישוב היקף שעות מינימאלי הנדרש ממערך הביקורת בגוף מוסדי, נקבעו תפקידיו של מערך הביקורת הפנימית, הבטחת אי תלותו, דרכי עבודתו, תנאי כשירות עובדי אגף הביקורת, וחובות הדיווח של המבקר הפנימי. מרבית הוראותיו של החוזר נכנסות לתוקף בחודש נובמבר 2007. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (תנאי כשירות למבקרים פנימיים וכללים למניעת ניגוד עניינים), התשס"ז-2006, שטיוטות שלהן פורסמו יחד עם טיוטות החוזר, עדיין נותרו בגדר טיוטא.

- בינואר 2008 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים שמטרתו להסדיר את דרכי עבודת רואה חשבון מבקר של גוף מוסדי ואת מארג היחסים שלו עם הגוף המוסדי ועם הממונה. כן פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(כללים למניעת ניגודי עניינים של רואה חשבון מבקר), התשס"ח-2008, הקובעות כללים למניעת ניגודי עניינים ולהבטחת אי תלותו של רואה חשבון מבקר של גוף מוסדי. בינואר 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי כשירות וכללים למניעת ניגודי עניינים למבקר פנימי בגוף מוסדי),התשס"ח-2007, המציעות כללים לתנאי כשירות, מניעת ניגודי עניינים ולהבטחת אי תלותו של המבקר הפנימי בגוף מוסדי.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

ניהול סיכונים

- בנובמבר 2007 פרסם הממונה חוזר בעניין הוראת ביצוע ליישום מדד Historical Simulation based Value at Risk - HS-STD (ערך בסיכון על בסיס סימולציה היסטורית) השיטה מבוססת על Historical Simulation - סימולציה היסטורית המחשבת את הסיכון של תיק ההשקעות הנוכחי אילו היה נחשף היום לאירועים שהתרחשו בשוק בעבר. בהתאם לחוזר על חברת ביטוח – לגבי התחייבויות תלויות תשואה ועל חברה מנהלת לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולה (למעט קופות מרכזיות לפיצויים רב מסלוליות) לבצע סימולציה כאמור על הנכסים המוחזקים על ידה החל מאפריל 2008.

- חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958

- בהתאם להוראות סעיף 19א לחוק הגנת השכר, קופת גמל, כמשמעה בפקודת מס הכנסה, אחראית כלפי המבוטח להבטחת מלוא זכויותיו, אף אם המעסיק לא העביר עבור העובד התשלומים המתחייבים על פי דין, וזאת כל עוד הקופה לא השתחררה מאחריותה על פי הדין.

השקעות ואשראי

- בספטמבר 2007 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח של שירותים פיננסיים (כללי השקעה), התשס"ו-2006 ("**טיוטת תקנות ההשקעה החדשות**"). תקנות ההשקעה החדשות באות להחליף ולאחד את המסגרת המשפטית של כללי ההשקעה החלים על הגופים המוסדיים (קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח) המעוגנים כיום בשתי הוראות דין שונות. בטיוטת תקנות ההשקעה החדשות בוצעו מספר שינויים מהותיים לעומת הוראות הדין הקיים, לרבות, השוואת כללי ההשקעה על החלק החופשי של קרנות הפנסיה הותיקות, ביטול התלות שבין רמת הדירוג לבין שיעור ההשקעה המותר בתאגיד בודד וקבוצת לווים, הרחבת האפשרות להשקיע במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא BB - ומעלה ועוד. בנוסף נקבעו כללים אחידים ביחס לאישור עסקאות ו/או השקעה בצדדים קשורים לגופים המוסדיים. בעניין זה נקבעו גם מגבלות כמותיות ביחס להיקף ההשקעות בצדדים קשורים ו/או באמצעות צדדים קשורים. היה ותתקבל טיוטת תקנות ההשקעה החדשות, עשויה להיות לכך השפעה על השקעות החברה בחברות מקבוצת אי.די.בי. ו/או בניירות ערך המשווקים על ידי חברות מקבוצת אי.די.בי.

- באוגוסט 2007 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות בגופים המוסדיים. מטרת החוזר היא הבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה לניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות והוא מטיל דרישות על הדירקטוריון וועדות ההשקעה בכל הנוגע לקביעת מדיניות מתן אשראי אגב פעילות השקעה. החוזר קובע את הפרמטרים אליהם נדרש הדירקטוריון להתייחס בעת קביעת מדיניות האשראי (סוגי אשראי, סוגי לווים, סוגי סיכוני אשראי וכו') וכן מטיל על הדירקטוריון חובה לקבוע דרכי פיקוח על עמידת הגוף המוסדי במדיניות שקבע. כמו כן החוזר מטיל על ועדות ההשקעה חובה לקבוע את גבולות חשיפת הגופים המוסדיים לאשראי (במסגרת המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון) וכן כללים לתמחור אשראי. בנוסף ועדות ההשקעה מחויבות לקבוע נהלים למעקב שוטף שלהן אחר ישום המדיניות שקבעו. החוזר מחייב את ועדות ההשקעה של גופים מוסדיים המנהלים נכסים בסכומים גבוהים למנות ועדות אשראי, אשר חבריהן הינם בעלי ניסיון בתחום האשראי. רוב הוראותיו של החוזר נכנסות לתוקף בחודש ינואר 2008, וחלק קטן מהן יכנס לתוקף בחודש אפריל 2008.

- באוגוסט 2007 פורסם חוזר גופים מוסדיים העמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים. מטרת החוזר היא הבטחת קיומם של תמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית, מבנה ותשתית ארגוניים מתאימים ומנגנוני פיקוח ובקרה נאותים לצורך העמדת אשראי לא סחיר, אגב פעילות השקעות, על ידי גופים מוסדיים, ולהבטחת איכותו. רוב הוראותיו של החוזר נכנסות לתוקף בחודש פברואר 2008, וחלק קטן מהן יכנס לתוקף בחודש יולי 2008. החוזר קובע חובה להקים מערך אשראי המורכב משלוש יחידות אשראי: יחידת ניהול אשראי, יחידת הערכת סיכוני אשראי ויחידת תפעול אשראי, וכן חובה למנות מנהל מערך אשראי. החוזר קובע גם את הצורך בהקמת יחידת בקרת אשראי. בנוסף, קובע החוזר כללים ביחס לאופן ניהול האשראי, הערכתו ודירוגו, כאשר לגבי אשראים מסוימים (בד"כ אשראים המדורגים על ידי חברות דירוג חיצוניות בדירוג מינימאלי מסוים) ניתן להסתפק בביצוע בדיקה עצמאית להערכת הסיכון ולגבי סוגי אשראי אחרים יש לבצע דירוג פנימי, על פי מודל דירוג פנימי שיאושר על ידי המפקח. החוזר מטיל על הדירקטוריון חובה לקבוע מדיניות בדבר העמדת אשראי לא סחיר וכן לקבוע כללים לפיקוח על ביצוע מדיניות זו, וכן מטיל על ועדות ההשקעה חובה לקבוע את שיעור חשיפתן לאשראי לא סחיר במסגרת המדיניות שקבע הדירקטוריון.

- בספטמבר 2007 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בדבר חישוב לראשונה של נכסי השקעה בגוף מוסדי, שמטרתה היא קביעת אופן חישוב שווי נכס סחיר ונכס לא סחיר במועד ההכרה הראשון של הנכס. טיוטת החוזר פורסמה בהמשך לטיוטת החוזר לעניין הוראות בדבר חישוב שווי נכסים של גוף מוסדי שפורסמה ביוני 2007, ולאחר שהוחלט לפצל את הוראותיה לשני חלקים. טיוטת החוזר הנזכרת בסעיף זה מהווה את חלקן הראשון של ההוראות.

- ביוני 2007 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל)(חישוב שווי נכסים וזקיפת רווחים והפסדים), התשס"ז-2007, וטיוטת חוזר בדבר חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי. מטרת החוזר היא קביעת עקרונות כלליים וספציפיים לאופן הערכת נכסים בגופים מוסדיים, ולתהליכי הבקרה עליהם.

- באפריל 2007 פורסמה טיוטת נייר עמדה על פיה מוצע להשתמש במדד נזילות, שיחושב ויפורסם על ידי אגף שוק ההון, בכדי לספק מידע על אמינות ותכיפות התמחור של הנכסים המוחזקים בתיק ההשקעות ולתת אינדיקציה למידת הדיוק והמהימנות של הערכים והתשואות המדווחים.

אחרים

- ביולי 2007 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (אגרה שנתית לחברה מנהלת), התשס"ז – 2007, על פיהן חברה מנהלת של קופות גמל תשלם אגרה שנתית של 2,000 ש"ח, בתוספת הצמדה למדד, בעד כל קופת גמל שבניהולה.
- במאי 2007 פורסם חוזר בעניין תנאי המעבר מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת, שבו הובהר כי עובד המבוטח בפנסיה תקציבית יהיה רשאי להצטרף לקרן פנסיה ותיקה שלא מונה לה מנהל מיוחד, ובלבד שהתקיימו כל התנאים המנויים בחוזר.

- בדצמבר 2007 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין מתנות והטבות למבוטחים ולעמיתים, המיועד להחליף חוזר משנת 1998 שעוסק בנושא זה, ומרחיב את הוראותיו..

- באוקטובר 2007 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח)(הפחתה של סכומי העיצום הכספי), התשס"ח-2007 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני)(הפחתה של סכומי העיצום הכספי), התשס"ח-2007, המאפשרות למפקח להפחית את סכומי העיצום הכספי שהוא מוסמך להטיל, וזאת בשיעורים הקבועים בתקנות ובהתקיים קריטריונים המפורטים בהן.

3. מצב כספי קרנות הפנסיה

נתוני קרנות הפנסיה

בסוף שנת 2007 היו בקרן 33,151 עמיתים פעילים, לעומת 24,329 בסוף שנת 2006. ליום המאזן, היו בקרן 16,344 חשבונות של עמיתים שהקפיאו זכויותיהם (שנה קודמת 10,876 חשבונות). ליום המאזן היו בקרן מקבלי פנסיה, לפי: 11 - זקנה 54 - שארים ו -18 פנסיית נכות. שנה קודמת 10 – זקנה, 52 שאירים ו- 15 פנסיות נכות.

הון קרן הפנסיה ליום 31.12.2007 הסתכם לסך של כ – 1,309 מיליון ש"ח, לעומת כ- 850 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006. סה"כ דמי הגמולים שנגבו בשנת 2007 הסתכמו לסך של כ- 321 מיליון ש"ח לעומת 210 מיליון ש"ח בשנת 2006.

במסגרת מעבר בין קרנות הועברו בשנת 2007 מקרן הפנסיה החדשה עמיתים לקרנות אחרות שסך הצבירה בגינן הינה 33,793 אלפי ש"ח. בשנת 2006 הסתכמו העברות לקרנות אחרות לסך 14,303 אלפי ש"ח. כנגד הצטרפו בשנת 2007 לקרן עמיתים במסגרת מעבר בין קרנות שסך הצבירה בגינם הינה 136,460 אלפי ש"ח, לעומת שנת 2006 שהסתכמו העברות מקרנות אחרות לסך 71,631.

בקרן כללית היו בסוף שנת 2007 1,681 עמיתים לעומת 1,169 עמיתים בסוף שנת 2006. הון קרן הפנסיה הכללית ליום 31/12/2007 הסתכם לסך של 4,212 אלפי ש"ח לעומת 9,983 אלפי ש"ח בשנה קודמת. דמי הניהול שנגבו בשנת 2007 הסתכמו לסך של 123 אלפי ש"ח לעומת סך של 58 אלפי ש"ח שנה קודמת. דמי הניהול נגבים מדי חודש בחודשו ומשולמים לחברה המנהלת סמוך לחישובם.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

מצבה הכספי של קרן פנסיה לעמיתים חדשים

א. להלן השינויים במצבה הכספי של קרן הפנסיה לעמיתים חדשים כמדווח בדוחות הכספיים:

1. **מאזן**

	31 בדצמבר		
	2007	2006	שיעור השינוי
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	באחוזים
נכסים			
רכוש שוטף			
מזומנים ושווי מזומנים	44,090	19,650	124
חייבים ויתרות חובה	14,768	8,226	80
	58,858	27,876	111
השקעות			
ניירות ערך סחירים	587,689	434,240	35
ניירות ערך שאינם סחירים	643,535	385,213	67
פיקדונות והלוואות	33,638	27,423	23
	1,264,862	846,876	49
סך הכל נכסים	1,323,720	874,752	51

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

2. התחייבות פנסיונית

ההתפתחות, במשך שלוש השנים האחרונות בסך כל המאזן, בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על ההוצאות (אלפי ש"ח):

	2007	גידול באחוזים	2006	2005	גידול באחוזים
סך כל המאזן (נכסים)	1,323,720	51%	874,752	655,502	34%
התחייבות פנסיונית	1,308,974	53%	850,717	650,002	31%
עודף ההכנסות על ההוצאות	68,903	63%	42,379	43,577	(2.7%)

כאמור לעיל, הנחות האוצר ששימשו בעריכת המאזן אינן מבוססות על שיקול דעת אקטוארי המותאם לאופי הקרן. צפוי שבמהלך שנת 2007 עקב פרסום טיוטת חוזר האוצר בנדון ישונו מקדמי ההמרה באופן שרמת הפנסיה המוענקת היום בתקנון תקטן.

הקרן חילקה במהלך השנה את העודף התשואתי כל חודש למבוטחים באופן של גידול היתרה הצבורה. בסוף השנה נערך מאזן אקטוארי שמחשב את העודף הדמוגראפי של כל הקבוצות המבוטחות (פנסיונרים ומבוטחים). עודף דמוגראפי זה נובע מגביית עלויות ריסקים מכל מבוטח שהייתה גבוהה מעלות התביעות שאירעו במהלך השנה.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

בערכים מדווחים

3. דוחות תנועה בקרן הפנסיה המקיפה

	2007 אלפי ש"ח	2006 אלפי ש"ח	2005 אלפי ש"ח
סך הנכסים בניכוי התחייבויות אחרות לתחילת השנה	850,717	650,002	395,849
תוספת לקרן			
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	321,106	210,639	138,788
עודף הכנסות מועבר מדוח הכנסות והוצאות	68,903	42,379	43,577
תקבולים אחרים והעברות			
תקבולים ממבטח משנה	-	4,986	-
העברות מקרנות פנסיה חדשות	136,460	17,631	87,613
	526,469	275,635	269,978
תשלומים והעברות			
תשלומים לפנסיונרים			
תשלומי פנסיית זקנה	92	145	99
תשלומי פנסיית נכות	485	326	58
תשלומי פנסיית שאירים	847	421	109
	1,424	892	266
תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה			
תשלומי פנסיית זקנה	16	14	19
תשלומי פנסיית נכות	43	43	54
תשלומי פנסיית שאירים	163	161	154
	222	218	227
סך תשלומים לפנסיונרים וזכאים קיימים	1,646	1,110	493
תשלומים והעברות לאחרים			
מעבר עמיתים תקופת הביניים	3,873	40,506	-
החזרת כספים למבוטחים	28,900	19,001	11,457
העברות לקרנות פנסיה חדשות	33,793	14,303	3,875
	66,566	73,810	15,332
סך הנכסים בניכוי התחייבויות אחרות לסוף שנה	1,308,974	850,717	650,002

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

4. תשואת הקרן המקיפה

א. תשואה פיננסית

	תשואה נומינלית שנתית ברוטו כוללת למבוטחים %	תשואה נומינלית שנתית ברוטו למבוטחים על השקעות חופשיות
תשואה ממוצעת לשנים 2002-2007	8.05	10.61
תשואה ממוצעת לשנים 2001-2006	6.51	7.39
תשואה ממוצעת לשנת 2007	9.11	9.43
תשואה ממוצעת לשנת 2006	7.56	8.70
תשואה ממוצעת לשנת 2005	10.48	12.79
תשואה ממוצעת לשנת 2004	6.64	7.56
תשואה ממוצעת לשנת 2003	6.53	14.78
תשואה ממוצעת לשנת 2002	9.19	2.59

ב. להלן השינויים במצבה הכספי של קרן הפנסיה הכללית כמדווח בדוחות הכספיים

1. מאזן

	31 בדצמבר	
	2007	2006
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
נכסים		
רכוש שוטף		
מזומנים ושווי מזומנים	1,591	956
חייבים	202	3,628
	1,793	4,584
השקעות		
ניירות ערך סחירים	12,473	5,425
סך הכל נכסים	14,266	10,009
התחייבויות וקרן פנסיה		
התחייבויות שוטפות	54	26
קרן הפנסיה	14,212	9,983
סך כל התחייבויות וקרן הפנסיה	14,266	10,009

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

2. **דוחות תנועה בקרן הפנסיה הכללית**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2007 אלפי ש"ח	2006 אלפי ש"ח	2005 אלפי ש"ח
יתרת הקרן לתחילת השנה	9,983	5,437	4,700
תוספת לקרן			
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	3,616	4,348	410
העברות מקרנות אחרות	-	-	17
עודף הכנסות שמועבר מדוח הכנסות והוצאות	1,150	438	411
סה"כ תוספת לקרן	4,766	4,786	838
ניכוי תשלומים והעברות			
תשלומי פנסיה	90	90	80
העברות לקרנות אחרות	300	-	-
פדיונות	147	150	21
סה"כ תשלומים	537	240	101
תוספת לקרן, נטו	4,229	4,546	737
יתרת הקרן לסוף השנה	14,212	9,983	5,437

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

4. **פירוט ההתפתחויות הכלכליות במשק במהלך תקופת הדו"ח והקשרן למדיניות ההשקעות הכללית של החברה.**

1. כללי

שנת 2007 הינה שנה חמישית של גאות בשוק ההון והתאפיינה בעליות שערים, ומחזורי שיא בממוצע 2.1 מיליארד שקל ביום בשוק המניות. וזינוק חד בגיוסי הון והאג"ח. מדדי המניות עלו זו השנה החמישית ברציפות. מאז אמצע שנות ה-80 לא היתה עליה כזו רצופה וגם אז היתה עליה של % 100 מול כ- % 290 בעליה זו בחמש השנים האחרונות .
מדדי המניות עלו בשנת 2007 והשיגו תשואה עודפת על פני מרבית המדדים המובילים בבורסות בחו"ל. יש להוסיף בהשוואה לסל המטבעות היחלשות שנתית מול השקל של % 6- מדד המעוף. מטפס וחוצה את רף 1217 הנקודות .
בסיכום שנתי רשמה הבורסה למעשה ב- 2007 תשואה חיובית עד סוף חודש יולי 2007. לאחר מכן התהפכה המגמה בעקבות משבר המשכנתאות בארה"ב והבורסה ירדה כ- 11 אחוז עד אמצע ספטמבר ברבעון האחרון התחדשו העליות והמדדים המובילים הגיעו לשיאים חדשים. סה"כ מדד המעוף רשם עלייה של כ- % 31.4, ת"א 100 עלייה של % 25.3 ת"א 75 טיפס ב- % 7.7.

מספר אירועים בולטים השפיעו על המגמה התיובית בשוק המניות המקומי כדלהלן :

א. הצמיחה המהירה בסקטור העסקי ודוחות כספיים רווחיים שפורסמו.

ב. המשקיעים הזרים המשיכו להזרים כספים לבורסה המקומית, תוך הפגנת אמון בכלכלה הישראלית הזרמה של כ- 800 מיליון דולר.

ג. המשך הצמיחה במשק בכ- % 5.4 שעוקפת את התחזית שהיתה.

ד. תורדת הריבית בחו"ל ובארץ בסיכום שנתי.

ה. החלשות של כ- % 9 אחוז בדולר ובכ- % 6- אחוז בסל המטבעות.

סביבת האינפלציה עלתה במהלך השנה החולפת, בהתאם להתפתחויות המסתמנות בתחום זה מאז אמצע 2007, מאז חודש מאי 2007 מדד המחירים לצרכן עלה בשיעור גבוה של % 2.9, והאינפלציה בסיכום שנת 2007 הינה % 3.4, כלומר סמוך לגבול העליון של יעד יציבות המחירים. האצת האינפלציה הושפעה במידה ניכרת מההתייקרויות של חומרי הגלם בעולם, כגון מחירי התבואות והאנרגיה. נוסף לכך, השיפור במצבו של משק הבית הממוצע בישראל גורם לעלייה בביקוש המצרפי ותורם אף הוא להתייקרויות. תוואי שער החליפין הוא אחד האינדיקטורים לכך שישנם לחצים בסיסיים לעליות מחירים, זאת מכיוון שהעלייה בסביבת האינפלציה התרחשה למרות ששער החליפין של השקל ביחס לדולר תוסף במהלך התקופה. בהשוואה לעבר, זהו מצב יוצא דופן במשק הישראלי, אשר, ככל הנראה, לא יחלוף בחודשים הקרובים. לכן, אנו מעריכים שסביבת האינפלציה תישאר גבוהה גם במרוצת השנה הבאה, שנת 2008.

בנק ישראל במחצית הראשונה של השנה הוריד את הריבית בכ- % 1.75 בסוף השנה הנגיד נקט במדיניות מרסנת והחל בתהליך העלאת ריבית ב- % 0.25. בסוף השנה הורדה גם הריבית בארה"ב בכ- % 1. והנגיד האמריקאי המשיך והוריד את הריבית גם ברבעון הראשון של שנת 2008.
התחזקות השקל מול הדולר המשיכה השנה כאשר הדולר נחלש בכ- % 9 מול השקל וזאת למרות הריבית הנמוכה בשוק.
האפיק השקלי הפגין עוצמה מול פער הריביות השלילי מול ארה"ב . בסיכום שנתי אגרות החוב הלא צמודות עלו בכ- % 3.1 כאשר המק"מ עלה בכ- 4.48 אחוז בעל ריבית משתנה, השיג תשואה של % 4.54 והשחר המעניקות ריבית קבועה הניבו תשואה של 2.41 אחוז.

ההוצאה לצריכה פרטית עלתה בשנת 2007 ב- 5.3 % מול עליה של4.6 % אשתקד. הגידול משקף ההתרחבות לנפש בצריכת מוצרים בני קיימא, כאשר הצריכה השוטפת לנפש עלתה אף היא בשיעור מהיר של כ- 3.6 % לנפש.
הפעילות הכלכלית האיתנה אשר באה לידי ביטוי בהתרחבות של כ- 6.3 % בתוצר של הסקטור העסקי, הובלה גם השנה ע"י גידול ביצוא של סחורות ושירותים בשיעור של כ- 8.6 % אשר לווה בהתרחבות של כ- 12.8 % ביבוא.
השנה המשיכו מחירי האנרגיה לטפס ומחיר חבית נפט עלה מ- 65 דולר ל- 96 דולר.
לסיכום החוסן הכלכלי שממשיך המשק הישראלי להפגין, הצמיחה, שימור המשמעת התקציבית, העלייה בהכנסות המדינה ממיסים, סביבת ריבית ריאלית נמוכה, התחזקות בשער השקל מול הדולר, עלייה בהיקף ההשקעות הזרות והתאוששות הכלכלה הגלובלית היו הבסיס העיקרי להתפתחותו של המשק הישראלי ולצמיחתו. שיעור הצמיחה השנה הסתכם בכ- 5.4 % . הגירעון המצטבר הממשלתי מתחילת השנה ועד לסוף דצמבר הסתכם בכ- 0.02 % , לעומת גירעון שנתי בשנה קודמת כ-1.2 %. גרעון זה גם נמוך משמעותית מהתכנון לשנה זו שהיה כ- 2.9 %. גרעון זה קטן בעיקר בשל עליה בהכנסות שוטפות ממיסים הכנסות מהפרטות ותת ביצוע בתקציב המדינה.

הנהלת הקרן עקבה במהלך השנה אחר ההתפתחויות, נתקבלו החלטות במהלך השנה על שינויים בהחזקת חלק המניות מהתיק הסחיר וכן על הקצאת מיקום נכסים במניות בארץ. כמו כן פעלה הקרן לשמירה על מח"מ תיק האג"ח בעיקר בנוני מעבר להשקעה באג"ח קונצרניות נושאות תשואה עודפת על חשבון אג"ח ממשלתי וזאת גם כתוצאה מהערכה של היציבות של המשק והפירמות.

טווחי השקעת הקופה הם לזמן בינוני על מנת להקטין עד כמה שניתן את החשיפה לשינויים בשוק. הקופה השקיעה בחלק הלא סחיר, בתשואות צמודות מדד שלא נפלו מהריבית המצוטטת ע"י חברה מצוטטת תוך שמירת מרווח שהוחלט מול תשואות אג"ח סחירות ממשלתיות לאותה תקופה ובתנאי שהיו בריבית שווה ו/או עדיפה לריבית המצוטטת ע"י חברת הציטוט להשקעות בעלות אותו דרוג ומח"מ.

2. <u>השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על ירידה המדד</u>

מתחילת השנה עלה המדד ב- 3.4 % עליות המדד בשיעור החורג במעט מהגידול העליון של יעד יציבות המחירים הושפעה בעיקר ממספר גורמים כדלהלן : מחיר המזון אשר עלו בכ- 6.3 % ותרמו כ- 0.9 נקודות האחוז לעלייה הכוללת במדד בעיקר בהשפעת עליית מחירי חומרי הגלם בעולם אשר הביאה לעלית המחירים המקומיים. הגורם השני אשר תרם לעלייה היה מחירי הדירות בבעלות דיירים, להם משקל גבוה בסעיף הדיור ועלו בכ- 3.6 % תוך תרומה של כ- 0.6 נקודות האחוז. זאת, למרות התחזקותו של השקל בשיעור של כ- 9 % מול הדולר בשנת 2007. האינפלציה סיימה בשיעור גבוה משנה קודמת בה היתה אינפלציה שלילית של 0.1 % בשנת 2006.
מחירי הדלקים המשיכו לעלות השנה ומחיר חבית נפט הגיע לכ- 96 דולר זו שנה שישית של עליה רצופה במחירי הנפט.

המדיניות המוניטארית בישראל אינה יכולה להשפיע על מחירי הנפט, אך יש לה השפעה מסוימת על שער החליפין, הירידה השנתית בריבית של כ-1.75 לא הצליחה ליצור לחצים לעלית שער הדולר.

בנק ישראל אינו מעריך כי תתפרץ האינפלציה. אם כי צפויות העלאות ריבית מתונות לאיזון המגמה של העלאת האינפלציה. הגידול בביקושים המקומיים אינו יוצר עדיין לחץ לעליית מחירים גבוהה מאחר שהפוטנציאל להרחבת התפוקה הוא גדול ולכן גם ההיצע גדול. להערכת ההנהלה לא צפויים בקרוב לחצים אינפלציוניים גדולים בשוק המקומי, ותוואי האינפלציה ימשיך להיות מושפע ממחירי היבוא (בעיקר נפט), שעורי הריבית ומההתפתחויות בשער החליפין.
בהתאם לכך הנהלת הקרן וועדת ההשקעות ימשיכו לעקוב אחר השינויים במשק ובהתאם לכך יקבע תמהיל השקעות הקרן הצמוד והלא צמוד וכן המח"מ של ההשקעות בהתאם.

3. <u>שער החליפין</u>

הדולר נחלש השנה בהשוואה למרבית המטבעות העיקריים בעולם, חולשה זו של הדולר השפיעה גם על השקל המקומי, שהתחזק בשיעור של כ- 9 %, מרמה של 4.225 שקלים בסוף 2006 לרמה הנוכחית של – 3.846 שקלים.

4. התפתחות שיעורי הריבית

שיעורי הריבית של בנק ישראל ירדו במהלך השנה עד לרמה של 4.00 % ועלו החל בחודש האחרון של 2007 עד לרמה של 4.25 % .
השיקולים אשר הביאו את בנק ישראל בסה"כ השנתי להורדת הריבית בשלב זה לשעורה הנוכחי הינם כדלהלן :

1. אי חשש להתפרצות האינפלציה לשנה הקרובה.
2. יציבות שוק ההון והמשק הישראלי.
3. עמידה במשמעת תקציבית.
4. הערכה על חולשת הכלכלה האמריקאית.

בנק ישראל עד חודש יולי 2007 הוריד את הריבית ב- 1.75 %. אך בסיומה לקראת דצמבר לאחר שנכח בפרמטרים המצביעים על התחלת כיוון של לחצים אינפלציוני העלה את הריבית ב- 0.25 % . בשוק עדין לא ניכרים לחצים אינפלציוניים למרות הצמיחה והמשך היציאה ממיתון וזאת בשל כך שעדיין יש עודף ביכולות היצור מול עליית הצריכה, שכן הציבור עדיין לא הגדיל את הצריכה באותו יחס של השיפור במצב הכללי שהיה במשק.

מדיניות בנק ישראל אשר הנגיד רוצה להפוך אותה לשקופה היא כל עוד המשק עומד ביעדי האינפלציה שקבע בין 1-3 אחוז ימשיך לשמור את הריבית במרווחים מתונים של 0.25 % מאחר והוא מאמין שריבית נמוכה הינה אמצעי התומך בעידוד הצמיחה במשק. אך מנגד ככל שיהיו שינויים פרמטרים הכלכליים הנגיד יעלה את הריבית בהתאם.

הדולר תוסף מול השקל בכ- 9%. שער הריבית בארה"ב ירד בשנת 2007 ל 4.25% עקום הריבית של האג"ח נשאר גם השנה שטוח. במצב עניינים רגיל הצפי הוא כי עקום התשואה יהיה עולה שכן טבעי שתידרש עודף תשואה עבור הפסדי נזילות אך הדבר לא קורה. השינויים הצפויים בריבית בשנת 2008 יושפעו באופן מצרפי מכל הגורמים שתוארו ולא מן הנמנע כי תהיה המשך שמירה על אחוז ריבית נמוך.
ועדת ההשקעות של הקרן תמשיך לעקוב אחר התפתחויות הריבית בארץ ובעולם ובהתאם לכך תנווט את השקעותיה בארץ ובחו"ל. שינויי שיעורי הריבית צפויים להשפיע על החלטות ועדת השקעות גם לאור הרכב הנכסים המוחזקים וגם לגבי מח"מ ההשקעות.

5. ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומאזן התשלומים הלאומי

הגרעון הכולל בתקציב המדינה ל- 2007 הסתכם ב- 100 מיליון שקל בלבד - 0.02 % מהתוצר – זהו הגירעון הנמוך ביותר ב-20 השנה האחרונות.
יעד הגירעון בתקציב המדינה ל- 2007 היה 18.7 מיליארד שקל כ- 2.9% מהתוצר. מאז 2003, שנת אינתיפאדה שבה נרשם גירעון גבוה במיוחד של 5.4% מהתוצר, הגירעון השנתי בפעילות הממשלה יורד מדי שנה.
הסיבה העיקרית לגירעון הנמוך ב-2007 בהשוואה לתכנון התקציבי היא העלייה בהכנסות המדינה ממסים – 14.5 מיליארד שקל ותת ביצוע בתקציב המדינה של כ-4 מיליארד שקל.

בשנת 2007 כולה היה לממשלה בפעילותה המקומית עודף של יותר מ- 6.3 מיליארד שקל לעומת גרעון מתוכנן של 14.3 מיליארד שקל. ההכנסות ממיסים היו גבוהות ב- 7% מההכנסות בשנת 2006 כמו כן תקבולי ההפרטה היו גבוהים כ- 6.2 מיליארד שקל בכ- 1.7 מיליארד שקל יותר מהמתוכנן.
כל הפעילות הנ"ל גרמה לירידה של כ- 6% ביחס בין החוב לתוצר שהגיע לכ- 80%.
עקב זאת הנפקות האג"ח הממשלתיות צומצמו והתשואות בהן מגייסת המדינה כספים גם הן ירדו.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

תיאור ההתפתחות בשוק ההון ושוק הכספים

א. התפתחות בשוק ההון –נקודות ציון

1. המשקיעים הזרים –ממשיכים להשקיע כסף בשוק ההון.

2. משקיעים מקומיים מוסדיים – המשיכו לפזר ההשקעות בחו"ל במניות ובאג"ח, כחלק מהניסיון לפזר את תיק ההשקעות.
הרפורמות בשוק והמיסוי חיזקו מגמה זו, מה שלא מנע המשך עליות אם כי מתונות בשוק האג"ח המקומי לנוכח קיטון בהנפקות הממשלתיות בשנים האחרונות, לוואקום שנוצר גם השנה נכנסו הנפקות הסקטור העסקי.

3. יישום חקיקת בכר נמצא בשלבים סופיים של מכירת קופות הגמל שבבעלות הבנקים והתארגנותם למעמדם החדש כיועצים פנסיונים ומתפעלי ק.גמל עבור אחרים.

4. שנה חמישית ברציפות שבה נמשכת יציאת הכספים בתיקי ההשקעות מניהול בנקאי לניהול פרטי, בעיקר בקרנות הנאמנות ובקופות גמל, בדרך לבניית שוק הון מפוזר ואיכותי יותר. בשוק קרנות הנאמנות היה גידול בצבירה אך הגידול המשמעותי ביותר היה בתעודות סל.

5. הפגנת עוצמה ויציבות ובידול עצמי- המשקיע הישראלי נהיה הרבה יותר חסין. זה התחיל בתגובות לאירועים ביטחוניים וממשיך גם לאירועים פוליטיים, ואירועים בשוק ההון האמריקאי, האטה כלכלית בארה"ב שלפני שנים היו מסעירים את שוק ההון. אירועים כאלה לא חסרו השנה : המשך מתיחות ביטחונית בדרום ומשבר המשכנתאות בארה"ב. כל אלו לא הביאו לתגובות קיצוניות של השוק, אלא שוק ההון המשיך להתחזק. למעט העיכוב לתקופת זמן קצרה עד להתבהרות התמונה.

6. הבורסה – זו השנה החמישית ברציפות של עליות הן בשוק המניות בת"א והן בשוק האג"ח- ובשיעור גבוה בהרבה מהעליות שנרשמו במרבית הבורסות המפותחות בעולם.
מי שהשקיע השנה במניות השיג תשואה עודפת וזאת בשל השיפור במצב ורווחיות החברות. השנה זו היתה שנתם של המניות הכבדות שנסחרות במדד ת"א 100 אשר השיג תשואה חיובית גבוהה בהרבה ממדד היתר.

ב. שוק המניות ותעודות הסל

שנת 2007 נפתחה בעליות שערים של כ- % 25 עד סוף חודש יולי ומאז בעיקר בשל משבר המשכנתאות עד אמצע ספטמבר ירדה בכ- 11% והמשיכה לעלות ברבעון האחרון של השנה.
עלית השערים השנה הושפעו מפרסום נתונים מקרו כלכליים חיובים לגבי המשך לעניין הצמיחה ורווחיות החברות והורדת הריבית במשק והחלשות הדולר.
גיוסי ההון על ידי החברות הבורסאיות הגיעו לשיא של כ- 21 מיליארד שקל לעומת כ- 12 מיליארד בשנה קודמת.
מחזר המסחר היומי במניות הגיע לשיא חדש והסתכם ביותר משני מיליארד שקל גבוה בכ- % 49 משנה קודמת.
המשקיעים הזרים הזרימו כ- 800 מיליון דולר לעומתם חלה ירידה בהשקעת הישראלים בחו"ל למרות השוואת שעורי המס מ-5.2 מיליארד דולר ל- 4.2 מיליארד דולר בשנת הדו"ח.
במסגרת תהליך ההפרטה השלימה המדינה את הפרטת בתי הזיקוק ומימוש אופציות רכישה למניות אל על. בשנת 2007 עלו מספר החברות בבורסה ל- 654 חברות מול 606 חברות בסוף שנת 2006 ובמהלך השנה נמחקו מהבורסה תשע חברות בעקבות הצעות רכש ומיזוגים.

מבחינה ענפית, מניות הכימיה היו אטרקטיביות ביותר להשקעה בשנה החולפת והניבו תשואה של כ- % 47 והשאירו את שאר המדדים הענפיים הרחק מאחור. מניות החשמל והאלקטרוניקה היו השקעה פחות מוצלחת ב- 2007 עם ירידה של 6% .

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

ראשיתה של המגמה בתחילת 2003 ברמת 292 נקודות. מאותה נקודה מצוי מדד המעוף במגמת עליה ברורה ומחזורי המסחר נטו לאורך כל המגמה ולהגיע לשיא יחד עם השוק כאשר הם נעות סימולטאנית עם השוק. אינדיקאטורים כלכליים (המשך הצמיחה ועלייה במרכיבי התוצר) טובים הם הגורם החיובי המשמעותי ביותר שתומך בשוק המניות. הן מדד החברות והן מדד המאקרו יחד עם הריסון התקציבי הריבית הנמוכה, החלשות הדולר ועליות בבורסות בעולם גרמה השנתית. הדבר ניכר היטב בזרמי הכספים של המשקיעים הזרים, אשר המשיכו להביע אימון בהשקעתם בארץ למרות המלחמה. המשק הישראלי הפגין חוזק שהשתקף היטב בתוצאות החברות. נתוני המאקרו והשיפור במצב הכלכלי חלחלו לדו"חות הכספיים של החברות, אשר פרסמו תוצאות כספיות טובות וחילקו דיבידנדים בהיקפים של מיליארדי שקלים.

הבורסה הישראלית עלתה השנה כמו גם הבורסות בארה"ב, אירופה ובמזרח. מדד נאסד"ק האמריקני הוסיף במהלך 2007 ועלה ב- 9.8%, מדד S& P 500 התחזק בכ- 3.5% ומדד דאו ג'ונס עלה בכ- 6.4%. ההתפתחות המואצת של שוק תעודות הסל נמשכת גם בשנת 2007 שנה רביעית ברציפות במהלכה התוספו יותר מ- 140 סדרות חדשות, דבר שהוביל להכפלת מספרן. הציבור הגדיל את אחזקותיו בתעודות סל השנה בכ- 75 % ביחס לשנה קודמת. המחזור היומי בהן עלה לכ- 370 מיליון שקל ומהווה 18 % ממחזור המסחר במניות בת"א.

הקרן עקבה אחר השינויים בשוק ההון, השקעותיה במניות ובתעודות סל בארץ נעשו על פי החלטת ועדת ההשקעות. עיקר החזקות הקרן במניות סחירות מתבצעת במניות של חברות גדולות ומבוססות (מניות ת"א 100). הגידול השנה בהחזקה במניות הינו בשל אפקט המחיר ולא הכמות וזאת בשל התשואה החיובית שהפיק מגזר השקעה זה בשנת 2007.

<u>קרנות נאמנות</u>

תעשיית קרנות הנאמנות עברה בשנה האחרונה תהפוכות של ממש רפורמת בבר המשיכה לתת השפעתה על התעשייה והגבירה את התחרותיות בה וגופים חדשים המשיכו להיכנס לענף. אולם בעיקר בלטה בכותרות התפנית שחלה בחודשי הקיץ, כשהתעשייה המשגשגת החלה לשנות כיוון, וכמיוסים מבטיחים, שהצביעו על עתיד זוהר עברה לפדיונות כבדים, שעוררו סימני שאלה בנוגע להמשך צמיחתה. תעשיית קרנות הנאמנות פתחה את שנת 2007 עם נכסים בהיקף של 111.8 מיליארדי שקלים. אבל בעוד שקודמתה היתה רצופה בפדיונות, הרי שב- 2007 החלה תעשיית הקרנות לגייס סכומים מרשימים,חודש אחר חודש (עד יולי 2007), כך שביוני 2007 היא הגיעה לשיא של כל הזמנים מבחינת היקף נכסיה : 145 מיליארד שקל, גידול של כ- 29% מאז תחילת השנה.

אטרקטיביות ההשקעה בפיקדונות השקליים והדולרים, והציבור החל לתור אחר חלופות השקעה סולידיות אלטרנטיביות. בתי ההשקעות ניצלו את ההזדמנות ופתחו במסעות פרסום ושיווק אגרסיביים, וכך, קרנות האג"ח הקונצרני זכו לפופולאריות הקונצרני, שקרנן עלה במהלך מחצית השנה הראשונה. קרנות האג"ח הקונצרני רבה,בין היתר, על רקע הירידה בהיקפי גיוס החוב של הממשלה והכמות הגדלה של הנפקות בסקטור העסקי. גם המגמה החיובית בבורסת ת"א ברוב חודשי השנה ומגמה חיובית בבורסות העולם, הצליחו לפתות את המשקיעים. אולם, כמו כל חגיגה, גם זו הגיעה לסיומה, כשרצף הגיוסים המרשימים נקטע ביולי. משבר האשראי בארה"ב, והחשש הכבד מהתרחבותו לרמה כלל עולמית, הקרין לשלילה על שוק ההון המקומי, והבהלה שאחזה בציבור הובילה למדיונות כבדים. קרנות האג"ח הקונצרני, שביבבו בתחילת השנה בגיוסיהן, ספגו "אבדות כבדות והמשקיעים נמלטו מהן לביוון אפיקי השקעה בטוחים יותר.

התעשיה כולה דיממה ומחקה חלק נכבד מהגיוסים שכל כך התגאתה בהם המחצית השנה הראשונה. וכך, בסיום 2007 עמד סך נכסי קרנות נאמנות על כ- 120 מיליארד שקל, גידול של % 7 בלבד בהשוואה להיקף נכסיה בתחילת השנה.

הריכוזיות שאפיינה את השוק בעבר, כאשר הבנקים שלטו ביד רמה בכל הנעשה בענף הקרנות, המשיכה להתמתן. חברות הביטוח תפסו במהרה את השרביט מידי הבנקים הגדולים, וכיום הן אוחזות בנתח של כ- 37% מכלל תעשיית קרנות הנאמנות, הגופים הזרים תפסו גם הם מעמד מכובד במפה, והם מהווים כ- 30% מהתעשייה, הגופים הפרטיים, שהתרחבו בעקבות הרפורמה תפסו נתח שוק של כ- 32%, ואילו הגופים הבנקאיים נותרו עם נתח שוק זניח ביותר של כ- 1%.

הקרן אינה משקיעה בקרנות נאמנות.

ד. שוק איגרות החוב

האפיק השקלי

האפיק השקלי הפגין עוצמה אל מול פער הריבית השלילי בן ישראל לארה"ב.
התחזקותו המשמעותית של המטבע המקומי במהלך השנה החולפת, יחד עם מדיניות מוניטרית מרחיבה (במחצית השנה הראשונה), היו לגורמים בעלי משקל רב בהתנהגות האפיק השקלי. השקל רשם עלייה נאה אל מול הדולר של 9% מתחילת השנה האזרחית ועד סיומה, נוכח המשך צמיחת המשק הישראלי ופעילות רחבת היקף של משקיעים זרים. אולם, התחזקות זו באה לידי ביטוי גם במדדים הנמוכים, שהעלו חששות מפני אי עמידה ביעד האינפלציה, דבר שהוביל לתהליך הפחתת ריבית, שהחל בנובמבר 2006 ונמשך עד יוני 2007. התהליך, אמנם נתן השפעתו באיחור ויצר פיחות במטבע המקומי רק מאז אמצע מאי. אולם, השפעתו החיובית על האפיק לא היתה מבוטלת וניתן לייחס לו חלק ניכר מהעליות שנרשמו בו. רוח גבית התקבלה גם מהמעורבות הגדלה של המשקיעים הזרים יחד עם רפורמת עושי השוק שיצאה לדרך בסוף 2006 ותיזכר כאחת הרפורמות המוצלחות שידע שוק ההון בישראל. 18 גופים, 8 מהם בנקים זרים, התחייבו לרכוש היקף מינימאלי מהנפקות הממשלה, ולצטט מחירים לאג"ח מסוג שחר. הרפורמה הוסיפה לשוק ההון שחקנים חדשים, גדולים ובינלאומיים יצרה סביבה יותר תחרותית ואף העלתה את הביקושים.
לא ניתן להתעלם משוק האג"ח האמריקאי והשפעתו על שוק האג"ח המקומי. נושא ריבית ה"פד" היה שיחת היום בקרב הכלכלנים בארה"ב, כאשר ההערכה בנוגע לשינוי ריבית עתידיים, שונו חדשות לבקרים בהתאם לפרסום נתוני מאקרו בארה"ב, ונאומים שנשא יו"ר ה"פד".
כתוצאה מכך, נאלצו אגרות החוב השקליות (בפרט הארוכות) להתנהל, ולא אחת, בהתאם למצבי הרוח המתחלפים תדיר של המשקיעים בארה"ב במקום ההתפתחויות הכלכליות המקומיות. נציין, כי האפיק השקלי הפגין עוצמה לא מועטה אל מול פער הריבית השלילי שנפתח בין ישראל לארה"ב ואל מול צמצום מרווחי התשואות בין האג"ח האמריקאי לישראלי, כשבחודש מאי אף ניכר, לראשונה פער תשואות לפדיון שלילי ביניהם. ביוני, שוב ניכרה השפעה בולטת של אגרות החוב בארה"ב ובעקבות זינוק שנרשם בתשואות עליהן, הרקיעו שחקים גם התשואות על השחרים, וירידות חדות נרשמו באפיק. השפעותיו של משבר האשראי, שעלה ביולי לכותרות וגרר אחריו "רעידת אדמה", שזעזעה את האפיקים השונים בארה"ב ובחרבי העולם, לא פסחו גם על האפיק ה"סולידי" בישראל. המשבר הוביל לתמחור מחודש של הסיכונים, כך שהסיכונים הגלומים בהשקעה באג"ח קונצרני ובאג"ח ממשלתי בשווקים המתעוררים עלו, ומשקיעים רבים, בפרט זרים, מימשו את רווחיהם וניידו את כספם למקום מבטחים בדמות אג"ח ממשלת ארה"ב.
עוד השפיעו על האפיק במהלך השנה החולפת מהגורמים כדלהן: הורדות ריבית בארה"ב בשיעור מצטבר של 1% ברבעון האחרון, לחץ ביקושים מול מיעוט היצעים, כתוצאה מהיקף פירעונות גבוה באג"ח לא צמוד וצמצום היקפי גיוס ממשלתי באפיק, רכישות בהיקפים משמעותיים על ידי משקיעים זרים ועל ידי קרנות פנסיה מקומיות, רפורמת עושי השוק שגם בה לקחו הזרים חלק נכבד, העלאת תחזית הצמיחה למשק על ידי משרד האוצר ובתי השקעות זרים וסקירות חיוביות שזרמו אל המשק מגורמים מקומיים וזרים כאחד והוסיפו לסנטימנט החיובי שליווה אותו.

בסיכום השנה עלו אגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות בשיעור משוקלל של 3.1 %.
בדיקת התנהגות השוק השקלי על פי הסוגים השונים של אגרות החוב השקליות, מראה כי: אג"ח מסוג מק"מ המתאפיינות בזמן קצר, של עד שנה לפדיון, עלו בשיעור משוקלל של 4.48 %, אג"ח מסוג גילון, המעניקות ריבית משתנה, השיגו תשואה דומה של 4.5 %, אג"ח מסוג שחר, המעניקות ריבית קבועה, הניבו תשואה של 2.4 % בממוצע משוקלל, כאשר האגרות לטווח הקצר של 0 עד 2 שנים עלו בשיעור החד ביותר של 4.1 %.

בדיקת התנהגות השוק השקלי על פני השנה מלמדת, כי מנקודת השפל בסוף השנה האזרחית הקודמת (31/12/06) טיפס האפיק הלא צמוד ורשם תשואה של 4.0 % עד נקודת השיא אליה הגיע ב- 25/11/07. זוהי, ולא במקרה, התקופה בה הגיע הדולר לנקודת השפל שלו כלפי השקל (3.830 שקלים).

ה. צמודות מדד

מדיניות תקציבית מרסנת וירידה בגרעון הממשלתי גרמו ליציבות ולאינפלציה נמוכה.
הקופה שמרה על אחוז ההחזקה בצמודי מדד כ-% 49 מסך נכסי הקופה.
צמודי מדד השיגו תשואה כפולה מעליית המדד. מבט על גרף התפתחות תשואות צמודי המדד הממשלתיים במהלך השנה, מצביע על חלוקה לשלוש תקופות מרכזיות : האחת – מראשית השנה ועד ל- 5.6.07, בה טיפסו הצמודות מעלה בשיעור נאה של 5.8%. השנייה – החל מה- 5.6.07 ועד ל- 9.9.07, במהלכה נרשמה תנודתיות חדה וניכרו ירידות של כ- 3.6 באפיק.
השלישית – מה- 9/9/07 ועד סוף השנה, בה חזר האפיק לטפס ורשם עלייה של % 4.5, ולמעשה סגר את השנה עם תשואה דומה לזו שעמד בה באמצע השנה, משמע חצי שנה שנייה של תשואה אפסית, למרות עליית מדד המחירים לצרכן בחצי השני של השנה.
בתקופה הראשונה כאמור, התחזקו העליות באפיק, כך שבסיומה (5/6/07) הוא הגיע לנקודת שיא. גולת הכותרת היתה נפילתו החדה של הדולר לשפל של למעלה משש שנים, שחיזקה את ההערכות בדבר המשך תהליך הפחתת הריבית. נתוני מאקרו חיוביים יחד עם ירידה ביחס חוב תוצר ב- 2006 וציפיות להמשך הירידה ב- 2007, גרעון נמוך מהתחזיות בשנת 2006 ובשנת 2007, העלאת תחזיות צמיחה על ידי גורמים מקומיים וזרים, כאחד, תמכו באפיק, כמו גם העדר הנפקות ממשלתיות, כניסת כספים מאסיבית לקרנות אג"ח חברות וציפיות למדדים גבוהים בהמשך. בתקופה השנייה, ניכרה תנודתיות גבוהה וירידות נרשמו באפיק הצמוד. נתוני מאקרו חיוביים המשיכו להתפרסם, היקף ההנפקות הממשלתיות היה מצומצם ביותר, מחירי הנפט עלו, מדדי המחירים הפתיעו את השוק והיו מעבר לתחזיות הכלכלנים, ונראה, כי ללא הסערות שהתרחשו מעבר לים היה ממשיך האפיק במסעו צפונה. אולם, משבר האשראי בארה"ב, וגרם לירידות שערים חדות באיגרות חוב של פירמות ברחבי העולם, הגיע גם לכאן. המשקיעים מימשו רווחיהם, שוק המניות חוו זעזועים ופדיונות נרשמו בקרנות הנאמנות, ובפרט בקרנות האג"ח לסוגיו. בשבוע אחד בלבד צנח מדד אגרות החוב הממשלתיות הצמודות בשיעור חד של 2.4% ונסוג לרמה שאפיינה אותו שלושה וחצי חודשים קודם לכן. גורמים נוספים שהקרינו לשלילה על האפיק בתקופה זו היו סיום תהליך הפחתת הריבית והזינוק בתשואות על אגרות החוב בארה"ב לשיא של חמש שנים, ביוני, וכן, פרשת חפציבה שעוררה סערה בישראל והבהירה למשקיעים, כי הסיכון הגלום באג"ח קונצרני גבוה משחשבו. בתקופה השלישית, נהנה האפיק הצמוד מעלייה חדה במחירי הסחורות, ובפרט במחירי הנפט, שנשק לרמת שיא של 100 דולר. נתוני מאקרו חיוביים סייעו לצמודי המדד להמשיך לטפס.

בסיכום 2007 כולה, רשמו צמודי המדד הממשלתיים תשואה נאה למדי של 6.7%. זאת, בהשוואה למדד המחירים לצרכן שעלה ב- 2.79% (מדד נובמבר 2006 עד מדד נובמבר 2007). או כ- 3.4% ריאלי בשנת 2007 כולה. הצמודים הקצרים לטווח של 0 עד 2 שנים והצמודים הבינוניים לטווח של 2 עד 5 שנים בלטו לחיוב, כאשר עלו ב- 7.36%, הצמודים הבינוניים לטווח הזמן של עד 7 שנים עלו ב- 5.2%, והאגרות הארוכות לטווח זמן של 7 עד 10 שנים עלו ב- % 6.6. צמודי המדד הקונצרנים עלו מאז תחילת 2007 בשיעור של
.5.5 %
הקרן הגדילה את החזקתה באפיק הצמוד באג"ח סחירות קונצרניות.

ו. מגמות והתפתחות בענף קופות הגמל

קופות הגמל מהוות חלק מהחיסכון לטווח ארוך ובינוני לשכירים ולעצמאים, המשלב הטבות מס במגוון אפשרויות חסכון. החברות המנהלות אותן הינן תאגידים פיננסיים ומשקיעים מוסדיים, מהמרכזיים בשוק ההון בישראל, הן לאור פעילותן בשווקים הפיננסיים, והן לאור משקל נכסי הקופות בתיק הנכסים הכספיים של הציבור.

קופות הגמל כוללות קופות לתגמולים ולפיצויים, קרנות השתלמות וכן קופות מרכזיות לפיצויים או לדמי מחלה. למרות השוני הרב ביניהן במאפייני החיסכון, בצבירה ובשיעורי התשואה, נהוג להתייחס אליהן כאל מקשה אחת. בהיות קופות הגמל מסלול חיסכון לטווח בינוני וארוך, הנהנה מהטבות מס על ההפקדות בהן ועל רווחי ההשקעות שלהן.
סך נכסי קופות הגמל בסוף שנת 2007 הסתכם לסך של 274 מיליארד ש"ח לעומת 255 מיליארד ש"ח אשתקד. רמת ההפקדות בכלל קופות הגמל (תגמולים, פיצויים וקרנות השתלמות) עלתה בכ- 6.15% השנה, מרמה של 19.5 מיליארד ש"ח בשנה קודמת לרמת הפקדות של 20.7 מיליארד ש"ח השנה. ברמת המשיכות בכלל קופות הגמל נרשמה עליה של 5.8% השנה, מרמה של 17.2 מיליארד ש"ח בשנה קודמת לרמת משיכות של 18.2 מיליארד ש"ח השנה.

5. גילוי ל"בקרות ונוהלים"

בהמשך להוראות חוזר גופים מוסדיים 9-9-2007 התקיימה ישיבת הצוות לעניין אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וסיכמה את עקרונות הפעילות ואת ההערכות המקדימה ומונה צוות היגוי וצוות לפרויקט הכוללים גורמי מקצוע חיצוניים ופנימיים.

הגדרת הבקרה הפנימית

במסגרת חוזר גופים מוסדיים 14-9-2007 נקבע כי דירקטוריון גוף מוסדי יאשר כתב המגדיר את סמכויות ותפקידי מערך הביקורת הפנימית.
כמו כן המבקר הפנימי יסדיר את פעילותו בנהלי עבודה כתובים.
בדירקטוריון ובועדת הביקורת התקיים דיון במסמך סמכויות ותפקידי מערך הביקורת הפנימית ונוהלי עבודת המבקר הפנימי אשר אושרו על ידם.

הצהרות מנכ"ל ומנהלת כספים בגין בקרות פנימיות וגילוי (SOX 302)

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק "סרבנס אוקסלי" (Sarbanes-Oxley Act of 2002), פרסם המפקח בשנת הדוח חוזרים המטילים על הגופים המוסדיים לצרף לדוחות הכספיים הצהרות של המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הקופה וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף האמור מובא לידיעתם. בהתאם לאמור, הקופה קיימה את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק Sarbanes-Oxley, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקרות הפנימיות בגוף המוסדי.
הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהלת הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהלת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.
במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.
הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הקופה וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה מצורפות להלן בנספח לדוחות הכספיים.

אחריות בקרה פנימית על הדיווח הכספי (SOX 404)

המפקח על הביטוח פרסם חוזר ליישום הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. יישום הוראות חוזר זה מחייב ביצוע תהליך של בחינה רחבה של המערכות התפעוליות המרכזיות של החברה ונהלי העבודה והבקרה הקשורים בהן. בחוזר נקבע תאריך יעד לחתימה על ההצהרה במתכונת סעיף 404 לחוק האמור עד לדוח השנתי של 2009
החברה החלה בהיערכותה ליישום החוזר כאמור, ולצורך כך התקשרה עם חברות יעוץ חיצוניות, תוך אימוץ מודל ה- COSO המגדיר את מבנה הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. תהליך ההיערכות של החברה ליישום כאמור נעשה על פי "אבני דרך" שנקבעו בשיתוף עם היועצים.
החברה הקימה צוות לניהול הפרויקט, ועדת היגוי ומנהלת. נכון למועד עריכת הדוח, נמצאת החברה לקראת סיום שלב זיהוי ומיפוי התהליכים. החברה מתעתדת להתחיל במאי 2008 את שלב תיעוד התהליכים, במקביל לניתוח פערי הבקרה.
החברה התקשרה עם בית תוכנה לצורך רכישה והטמעה של תוכנה אשר תשמש לתיעוד התהליכים ולניהול ומעקב בדיקות וממצאים של הבקרות לצורך הערכת האפקטיביות שלהן.

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ

תוכנית עבודה לשנת 2008

א. יערך זיהוי חשבונות ותהליכים עסקיים מהותיים וזאת בהתייחס גם לסקרי הסיכונים שנעשו הקשורים לדיווח כספי וגילוי נאות.

ב. תהליכים כאמור בסעיף א יתועדו ותבוצע לגביהם הערכת סיכונים והערכה ראשונית של הבקרה הפנימית הקיימת וכן ניתוח ראשוני של פערי ביקורת.

ג. ביצוע תהליכי טסטים מתועדים להערכת מידת יעילות הבקרות והאפקטיביות שלהם.

ד. יבוצע ניתוח פערים קיימים על פי הטסטים שיבוצעו.

ה. תוכן תוכנית פעולה לתיקון ליקויים ככל שקיימים לרבות מינוי גורמים אחראים בגוף לטיפול בתיקון ליקויים אלו לרבות קביעת לוחות זמנים לביצוע התיקונים.

הקופה ערכה בשנת 2007 סקר סיכוני הונאה ומעילות אשר במסגרתו לא נמצאו ליקויים מהותיים כמו כן ההנהלה אימצה מדיניות התמודדות על הונאות ומעילות וכן עודכנו נוהלי הקופה בהתאם לנדרש בחוזר זה.

הקופה ערכה בשנת 2007 סקר אבטחת מידע באמצעות חברה חיצונית. תוצאות הסקר יושמו באופן שהקופה עומדת בנדרש בחוזר. מונו אחראי וממונה אבטחת מידע, אומצה מדיניות אבטחת מידע, כן נכתבו נוהלים הנדרשים על פי החוזר.

קופה החלה בסוף שנת 2007 לערוך סקר סיכונים אשר ידון בתחילת הרבעון השני של שנת 2008 בועדת הביקורת ביחד עם תוכנית העבודה הרב שנתית של המבקר הפנימי. תוכנית עבודה זו תשלח גם לאגף שוק ההון לצורך אישור הפחתת שעות בקורת פנימית בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2007-9-14.

הקופה עדכנה את אתר האינטרנט כנדרש בתחילת חודש ינואר 2008.

הערכת בקרות ונהלים

הנהלת הקרן, העריכה לתום שנת הדוח את היעילות של בקרות והנהלים לגבי הגילוי של הקרנות.

חוק הגנת השכר התשי"ח – 1958 מטיל התחייבות על הקרן, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקרן. בקרנות אין מעקב ממוכן לעניין החבות כאמור ככל שקיימת. החברה, במהלך שנת 2007, החלה לבצע טיוב נתוני חובות מעסיקים ובדעתה להמשיך במהלך בשנת 2008 ולפעול על פי המתחייב בהוראות כל דין.

לאחר תאריך הדוח הכספי של שנת 2006 נעשה מבצע טיוב נתונים במערכת הזכויות של הפניקס פנסיה כללית. הטיוב התייחס לשנים 2003-2006. הסכום המופיע בהפקדות ובפדיונות כולל את ההפרשים המשוערכים על פי תשואת הקרן מול הסכומים שנרשמו בשנים אלו בהנהלת החשבונות בסך של 3,609 אלפי ש"ח בהפקדות בסך של 126 אלפי ש"ח בפדיונות לעמיתים.

על בסיס הערכה זו והאמור לעיל, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הקופה הנן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהקופה נדרשת לגלות בדו"ח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך השנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הקופה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הקופה על הדיווח הכספי.

דב רם	אבי אקהאוס	עידית מידן
יו"ר הדירקטוריון	מנהל כללי	מנהלת כספים